FÓRUM ARCHITEKTÚRY

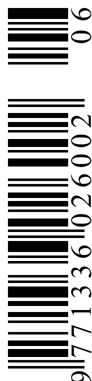
6

NOVEMBER/DECEMBER 2013
www.sasarch.sk
www.facebook.com/spolokarchitektov
VYCHÁDZA OD ROKU 1991

DVOJMESAČNÍK
SPOLKU ARCHITEKTOV
SLOVENSKA

Foto: Ján M. Bahna

NOVÝ VIEDENSKÝ CAMPUS

Vo Viedni otvorili 4. 10. 2013 nový Campus WU – viedenskej ekonomickej univerzity. Na jej projektoch sa podpísali viacerí významní architekti. Campusu dominuje Library and Learning Center od Zahy Hadid a Patrika Schumachera. Je to ich prvý komplexný objekt s fluidným interiérom v našich zemepisných šírkach.
Viac na strane 8.

JÁN M. BAHNA

Vydáva Spolok architektov Slovenska, člen UIA (Union Internationale des Architectes) vo Vydavateľstve SAS a Štefan Moravčík. Ročník XXIII.

šéfredaktor Vydavateľstva SAS: PhDr. Peter Mikloš, **redaktorka:** Mgr. art. Dominika Belanská
grafika: Fero Jablonovský, **realizácia:** FO ART, s. r. o.
adresa redakcie: FÓRUM ARCHITEKTÚRY, Panská 15, 811 01 Bratislava 1, **tel.:** 0911 614 454, **fax:** 02/544 35 744
e-mail: redakcia_forum@sasarch.sk, **web:** www.sasarch.sk, www.facebook.com/spolokarchitektov
adresa inzercie: ARCHINFO, Selčianska 118, 976 11 Selce, **tel.:** 0905 525 595, **e-mail:** archinfo@archinfo.sk

Za obsah a pôvodnosť príspevku zodpovedá autor/autorka. Publikujeme aj názory, ktoré nemusia odrážať stanovisko redakcie.

ISSN 1366-0264

PALÁCE OBCHODU V OHROZENÍ

Levice zažívajú v posledných rokoch významnú prestavbu centra. Jedno z najväčších námestí na Slovensku dostalo nové kulisy. Ešte stále stoja v druhom rade za námestím varovné Sojkove paneláky. Pribudli slušné hotely. Ondreičkovu Jednotu farebne utlmili. Hotel Lev (Denk) sa rekonštruuje. V kultúrnom centre pri synagóge je potrebné dokončiť rekonštrukciu židovskej školy. Už dlhšie hrozí zbúranie Družby. Na jej mieste má vyrásť ďalšie obchodné centrum. Zostáva dúfať, že nezakryje pohľad z námestia na dominantu – pedagogickú školu zo začiatku 20. storočia.

Základná pešia zóna sa vybudovala v Leviciach v nadväznosti na výstavbu Prioru v osemdesiatych rokoch. Na mieste, kde sa realizoval Prior, stál predtým obchodný dom Kürti z roku 1928. Mal uprostred dispozície kruhový otvor, ktorý prepájal prízemie s poschodím. Firma Kürti mala najväčšiu sieť predajní s textilom na Slovensku. Levická predajňa bola jedna z prvých.

Nový Prior zbúral svojho historického predchodcu. Nahradila ho nová konštrukcia veľkorozponového skeletu Integro. Architekt Ivan Matušík tu osadil monumentálnu konštrukciu so stirlingovským nárožným pilierom.

Koncern Prior v rámci privatizácie predal objekt zahraničnému podnikateľovi. Ten sa pokúšal v interiéroch aktivizovať prevádzku. Vzniklo tam množstvo malých obchodov a prevádzok služieb. Adaptovať monofunkčný objekt Prioru na obchodné centrum je zložité. Majiteľ bývalého Prioru si uvedomil hroziacu konkurenciu na námestí a začal s prestavbou obchodného domu na obchodné centrum Dituria. História sa opakovala. Neakceptoval sa existujúci objekt a architektka nekomunikovala ani s autorom. Použili jeho skelet a balia dom do fasádnych kriviek. Namiesto nárožného piliera tu vzniká vežový objekt, ktorý komunikuje s budapeštianskou eklektikou.

Nielen v Leviciach, ale aj v Poprade či Martine sú paláce socialistického obchodu ohrozené.

V Bratislave je rozbúraný obchodný dom Ružinov. Dúfam, že Prior na Kamennom námestí to prežije. Martinský Prior bol opakovaný projekt, takže ten je možné adaptovať. Ohrozený je

popradský Prior, ktorý bol jeden z najlepších obchodných domov poslednej generácie...

Obchodné domy a vôbec architektúra z ateliéru ŠPÚO nepatrila medzi socialistické monumenty. Bola to architektúra dotvárajúca centrá miest, tak, ako tomu bolo v kultúrnej Európe. V socialistickej ére boli architektúry poznačené riaditeľmi rezortných ústavov. Tí dostávali zákazky štátnej reprezentácie. Ako verne bol riaditeľ spätý s režimom, takú socialistickú architektúru robil ústav. Nechcem menovať tých veľkých riaditeľov, ale ŠPÚO určite nebolo prorežimovým projektovým ústavom a napriek tomu obohatilo svojou civilnou europeizujúcou architektúrou centrá slovenských miest.

JÁN M. BAHNA

Pôvodný objekt Prioru od Ivana Matušíka.

Proces prestavby na obchodné centrum Dituria.

CENY SPOLKU ARCHITEKTOV SLOVENSKA za rok 2013

Spolok architektov Slovenska spolu s Fondom výtvarných umení odovzdali výročné ceny za architektonickú tvorbu. Slávnostný večer, usporiadaný pod záštitou primátora Hlavného mesta SR Bratislavy Milana Ftáčnika, sa uskutočnil 14. 11. 2013 v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca v Bratislave. Udalosť sprevádzal komentárom Ivan Gürtler.

CENA EMILA BELLUŠA 2013

Igor Petro – laureát Ceny Emila Belluša 2013 (in memoriam). Foto: archív Igora Petra

Cenu Emila Belluša za významné celoživotné dielo udelili Ing. arch. Igorovi Petrovi in memoriam. V mene architekta Petra Cenu prevzal jeho kolega Ing. arch. Josef Struhař.

Spolok architektov Slovenska pri príležitosti udelenia Ceny Emila Belluša Igorovi Petrovi pripravil výstavu v Galérii architektúry SAS (18. 12. 2013 – 17. 1. 2014) a vydal monografickú publikáciu Architekt Igor Petro.

CENA DUŠANA JURKOVIČA 2013

O udelení Ceny Dušana Jurkoviča 2013 za dielo, ktoré prispieva k zvýšeniu úrovne a prestíže architektonickej tvorby na Slovensku, rozhodovala medzinárodná odborná porota v zložení (na fotografii zľava): Peter C. Abonyi (SK), Ivan Matušík (SK, laureát Ceny D. Jurkoviča 2012), Andrea Klimko (SK), Martin Krupauer (CZ), Peter Dunajovec (SK), Ernő Kálmán (HU) a Jacek Ewý (PL). Porota nominovala na Cenu Dušana Jurkoviča 2013 bez určenia poradia diela:

Rodinná usadlosť na Orave – Peter Lacko, Filip Tittelbach, Anna Eiseltová (A.LT architekti) – laureát Ceny Dušana Jurkoviča 2013. Foto: Tomáš Rasl

Predseda poroty Martin Krupauer odovzdáva Cenu Dušana Jurkoviča laureátom Petrovi Lackovi a Filipovi Tittelbachovi zo štúdia A.LT architekti.

Villa ATRIO, Bratislava – Sebastian Nagy (sebastian nagy architects, s.r.o.)
Výmenník Važecká, Košice – Dušan Burák, Michal Burák, Marek Ganz, spoluautori: Marek Bakalár, Marek Dubiel (Architektonické štúdio Atrium, s.r.o.)
Rodinný dom v Opatovej – René Dlesk (P-U-R-A, s.r.o.)
Rodinná usadlosť, Orava – Peter Lacko, Filip Tittelbach, Anna Eiseltová (A.LT architekti)

Laureáti Ceny Dušana Jurkoviča 2013 Peter Lacko a Filip Tittelbach (A.LT architekti).

Na základe ďalšieho posudzovania nominovaných diel sa porota rozhodla Cenu Dušana Jurkoviča 2013 udeliť architektonickému dielu **Rodinná usadlosť, Orava** od autorov architektonického riešenia: **Peter Lacko, Filip Tittelbach, Anna Eiseltová** z architektonického ateliéru **A.LT architekti**.

Spolok architektov Slovenska vydal pri príležitosti udelenia Ceny Dušana Jurkoviča 2013 rovnomenný katalóg.

Villa Atrio v Bratislave – Sebastián Nagy – nominácia na Cenu Dušana Jurkoviča 2013.

Sebastiánovi Nagyovi gratulujú k nominácii na Cenu Dušana Jurkoviča (zprava) Peter Brtko, Martin Krupauer a Ján M. Bahna.

Výmenník Važecká v Košiciach – Michal Burák a kol. (Architektonické štúdio ATRIUM) – nominácia na Cenu Dušana Jurkoviča 2013. Foto: archív autorov

Michal Burák a kol. z architektonického štúdia Atrium.

Rodinný dom v Opatovej – René Dlesk (P-U-R-A) – nominácia na Cenu Dušana Jurkoviča 2013. Foto: Braňo Bibel

René Dlesk (P-U-R-A).

CENA PROF. MARTINA KUSÉHO

Za publikáciu Architekt Oelschläger – Őry (Košice, 2012), ktorá objavuje a popularizuje architektonické dedičstvo minulosti, získali Cenu prof. Martina Kusého Adriana Priatková a Peter Pásztor. Porota ocenila, že publikácia objavila pre Slovensko ďalšiu významnú osobnosť architektúry a obohatila obraz medzivojnovej architektúry v Košiciach.

Adriana Priatková a Peter Pásztor – laureáti Ceny prof. Martina Kusého za publikáciu Architekt Oelschläger – Őry.

Peter Kresánek – laureát Ceny prof. Martina Kusého za publikáciu Slovensko – ilustrovaná encyklopédia pamiatok.

Cenu prof. Martina Kusého za pozoruhodný vydavateľský čin a popularizáciu historickej architektúry získala publikácia Petra Kresánka Slovensko – ilustrovaná encyklopédia pamiatok (Bratislava 2009, 2012).

Porota ocenila výnimočný vydavateľský čin, vďaka ktorému vznikla publikácia zameraná na šírenie poznatkov a popularizáciu historickej architektúry Slovenska.

Foto: Dominika Belanská (ak nie je uvedené inak)

CENA PROFESORA JOZEFA LACKA 2012/2013

23. ročník študentskej súťaže o najlepší diplomový projekt

Spolok architektov Slovenska v spolupráci s Fondom výtvarných umení udeľuje každoročne už od roku 1990 na počesť pamiatky významného predstaviteľa modernej slovenskej architektúry profesora Jozefa Lacka cenu za najlepšiu diplomovú prácu. V októbri tohto roku sa úspešne uzavrel už 23. ročník tejto prestížnej študentskej súťaže s dlhoročnou tradíciou. Hlavná cena – Cena prof. Jozefa Lacka – ako aj udelené odmeny sú najvyšším ocenením, ktoré získavajú autori najlepších záverečných prác za uplynulý akademický rok – absolventi a absolventky škôl s architektonickým zameraním na Slovensku.

Jednotlivé školy nominovali v tomto roku do súťaže spolu 18 absolventských projektov. Fakulta architektúry STU Bratislava – 10, Katedra architektúry SvF STU Bratislava – 3, Katedra architektonickej tvorby VŠVU Bratislava – 4 a Fakulta umení TU Košice – 1 diplomovú prácu. Do tohto ročníka súťaže bola zriaďovateľmi Ceny vymenovaná trojčlenná porota v zložení: architekti Pavel Suchánek (predseda poroty), Sebastián Nagy a Martin Paulíny.

CENA PROF. JOZEFA LACKA 2012/2013
Ing. arch. Eva Belláková (FA STU Bratislava): Svit_7-podlažný sklad a.s. Chemosvit – architektonická štúdia adaptácie na Múzem priemyselnej architektúry. Vedúca diplomovej práce: doc. Ing. Eva Kráľová, PhD.
Cena za najkvalitnejšie komplexné naplnenie požadovaných kritérií súťaže o najlepšiu diplomovú prácu v aktuálnom akademickom roku. Udeľuje sa práci, ktorá najlepšie spĺňa kritériá súťaže o Cenu prof. J. Lacka.

Podpredsedníčka Rady FVU Mgr. Mária Horváthová odovzdáva Cenu prof. Jozefa Lacka laureátke Ing. arch. Eve Bellákovej.
Foto: Dominika Belanská

Členovia poroty mali možnosť podrobne sa oboznámiť s nominovanými diplomovými prácami, ktoré osobne predložili a odprezentovali ich autori, 10. septembra 2013 v reprezentačných priestoroch Spolku architektov Slovenska v Sieni Dušana Jurkoviča. Porota hodnotila úroveň konceptu, prínosu, filozofie návrhu, úroveň kvality a znalosť architektonických a technických princípov, úroveň kvality prezentácie návrhu, grafického a výtvarného spracovania.

Hlavná cena – Cena prof. Jozefa Lacka sa každoročne udeľuje autorovi najlepšej diplomovej práce, za najkvalitnejšie naplnenie požadovaných kritérií súťaže. Cenu prof. Jozefa Lacka za akademický rok 2012/2013 udelila porota Ing. arch. Eve Bellákovej za diplomovú prácu Svit_7-podlažný sklad a.s. Chemosvit – architektonická štúdia adaptácie na Múzem priemyselnej architektúry, ktorú vypracovala pod vedením doc. Ing. Evy Kráľovej, PhD. na FA STU v Bratislave.

Porota udelila okrem hlavnej Ceny aj tri odmeny, za ich špecifický prínos v oblasti architektonickej tvorby. Odmenu PRO URBIUM získala Ing. arch. Timea Horváthová (KA FU TU Košice), odmenu PRO EXHIBIT Ing. arch. Patrik Kuva (FA STU Bratislava) a odmenu PRO HUMA Mgr. art. Marianna Maczová (KAT VŠVU Bratislava). (redakčne krátené)

EVA ORAVCOVÁ
tajomníčka poroty národného kola súťaže o Cenu profesora Jozefa Lacka

Odmena PRO URBIUM
Ing. arch. Timea Horváthová (FA STU Bratislava): Nové polyfunkčné centrum_Košice_Center²
Vedúca diplomovej práce: doc. Ing. arch. Ľubica Vitková, PhD.
Odmena za novátorské netradičné riešenie, ktoré je príspevkom pre skvalitnenie mestského prostredia.

Odmena PRO EXHIBIT
Ing. arch. Patrik Kuva (FA STU Bratislava): Fashion showroom
Vedúci diplomovej práce: doc. Ing. arch. Márius Žitňanský, PhD.
Odmena za prínos v oblasti výstavníctva – architektonicko-výtvarného uchopenia idey.

Spolok architektov Slovenska vydal pri príležitosti udelenia Ceny prof. Jozefa Lacka 2013 obsiahly katalóg, v ktorom nájdete podrobnú dokumentáciu a komentár k jednotlivým prácam a k priebehu súťaže. Informácie o distribúcii katalógu v redakcii SAS: redakcia_forum@sasarch.sk.

Odmena PRO HUMA
Mgr. art. Marianna Maczová (KAT VŠVU Bratislava): Metabasis Urbis
Vedúci diplomovej práce: Mag. arch. Peter Stec, ArtD.
Odmena za najlepšiu úroveň riešenia humanizácie prostredia.

CENA VLADIMÍRA KARFÍKA

Dne 22. 11. 2013 byly na Magistrátě statutárního města Zlína slavnostně uděleny tři Ceny Vladimíra Karfíka za období 2010 – 2012:

- za urbanisticko-architektonický komplex Univerzitní kampus Masarykovy univerzity v Brně kolektivu: Ing. Jaromíru Černému PhD, Ing. Karlu Tuzovi PhD, Ing. arch. Petru Uhlířovi z A PLUS s.r.o. Brno,
- za rekonstrukci Gynekologicko-porodnické kliniky Koch v Bratislavě autorům: Ing. arch. Viktoru Šišolákovi a Ing. arch. Dušanu Dinajovi z Bratislavy,
- za celoživotní dílo doc. Ing. arch. akad. arch. Ivanu Gürtlerovi z Bratislavy.

Cenu Vladimíra Karfíka založil v roce 1991 BLOK architektů a výtvarníků. Cena je udělována každé tři roky osobnostem a stavbám, které nejvíce souznějí s pojetím architektury, které představovala osobnost Vladimíra Karfíka – stavby racionální, efektivní a logické v konstrukci, funkci i výrazu. K jejím laureátům patří mj. Karel Prager, Eva Jiřičná, Marián Marcinka, Ivan Bergmann, Jiří Hrůza a další významní archtekti. Vzhledem k tomu, že BLOK architektů a výtvarníků má českou a slovenskou sekci, jsou návrhy nominací zastoupeny vždy z obou zemí.

Letos byla podruhé Cena Vladimíra Karfíka předávána ve spolupráci se statutárním městem Zlín. Plakety laureátům předali primátor města MUDr. Miroslav Adámek, hlavní architektka města Ing.arch. Dagmar Nová a předseda BLOK-u architektů a výtvarníků doc. Ing.arch. Zbyšek Stýblo.

Tímto aktem byla založena tradice vážící udělení ceny na místo tvorby a života Vladimíra Karfíka, který s vytvořením ceny po něm pojmenované souhlasil, a stal se v roce 1991 jejím prvním nositelem.

ZBYŠEK STÝBLO
predseda BLOK-u architektov a výtvarníkov

Foto: Jef Kratochvíl

PETER BRTKO – laureát Ceny Fondu výtvarných umení 2013

V bratislavskom sídle Spolku architektov Slovenska v Sieni Dušana Jurkoviča 23. októbra 2013 odovzdali Ceny Fondu výtvarných umení. Tradičné miesto tohto slávnostného aktu symbolizuje vzájomnú spätosť výtvarného umenia a architektúry.

Cena, ktorú zriadil Fond výtvarných umení (FVU) sa udeľuje od roku 2004 za významný prínos v oblasti výtvarného umenia. Doterajšími laureátmi Ceny sa stali významné osobnosti slovenského výtvarného umenia: Eva Trachtová (2004), Ondrej Bartko (2005), Viera Krajcová (2006), Imrich Vanek (2007), Alexander Ilečko (2008), Rudolf Moško (2009), Anton Cepka (2010), Ondrej Zimka (2011) a Jozef Jankovič (2012).

Novelizácia jej štatútu z roku 2010 umožnila udeľovať Cenu aj za významný prínos v oblasti architektúry. Tohto roku sa Cena udelila jubilejný 10. krát a prvý raz aj za architektúru. Rada FVU rozhodla 3. júla 2013 udeliť Cenu FVU za významný prínos v oblasti výtvarného umenia akad. soch. Eve Fischerovej a za významný prínos v oblasti architektúry Ing. arch. Petrovi Brtkovi. Peter Brtko sa tak stal prvým architektom – laureátom Ceny FVU.

Peter Brtko sa narodil 23. 8. 1938. Architektúru študoval na Vysokej škole technickej v Bratislave v rokoch 1956 – 1962. Venoval sa architektonickej tvorbe, rekonštrukciám historickej architektúry a pamiatkovej starostlivosti. Z množstva realizovaných diel spomeniem pri tejto príležitosti len niekoľko, ktoré výstižne ilustrujú zameranie a význam Brtkovej architektonickej tvorby.

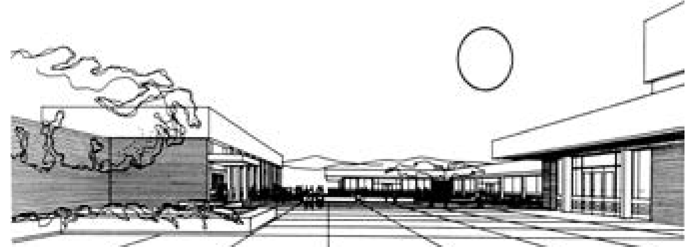
Jeho najznámejším dielom je Detské mestečko v Zlatovciach, za ktoré v roku 1974 získal Cenu Dušana Jurkoviča. Je to dodnes unikátny urbanisticko-architektonický komplex, schopný aj naďalej napĺňať svoju pôvodnú ideu. V dobe svojho vzniku predstavoval na Slovensku dovtedy nejestvujúce riešenie, s výnimočnými architektonickými hodnotami. Škola, auditórium, športoviská, ubytovacie a obslužné priestory vrátane interiérových zariaďovacích prvkov, terénne a parkové úpravy znamenali pre slovenskú architektúru nesporný prínos.

Významnú časť Brtkovho portfólia tvoria stavby pre kultúru. Za všetky treba pripomenúť, že je autorom kultúrneho domu a bývalého múzea Laca Novomeského v Senici, v ktorých sa aj dnes odohráva podstatná časť kultúrneho života mesta. Obe stavby rešpektujú mierku a charakter už existujúcej okolitej zástavby, resp. prostredia a napriek desaťročiam svojej existencie majú stále vyhovujúce prevádzkovo-technické parametre.

Obnovu a rekonštrukciu historických stavieb reprezentujú najmä dva bratislavské projekty - Mirbachov palác pre Galériu mesta Bratislavy a kostol Klarisiek pre expozíciu gotickej maľby a plastiky (s V. Droppom, Ľ. Režuchom a J. Hlavicom).

Venoval sa aj návrhom na výstavné a muzeálne expozície, sakrálnej architektúre i návrhom na riešenie mestských interiérov.

Peter Brtko: Detské mestečko v Zlatovciach

K charakteristickým črtám Brtkovej architektonickej tvorby patria hľadanie optimálneho vzťahu s kontextom stavby, preferovanie viac harmonických vzťahov ako kontrastu medzi jestvujúcou (historickou) a novou zástavbou, jasné, racionálne prevádzkové usporiadanie a jeho hmotovo-priestorové vyjadrenie vo výtvarno-architektonickom výraze diela.

S menom Petra Brtka je spojená aj dlhoročná koncepčná a organizačná práca v oblasti kultúry, architektúry a výtvarného umenia. Roky stál na čele celoslovenských projektových ústavov – Projektového ústavu kultúry a Štátneho ústavu pamiatkovej starostlivosti. Udelenie Ceny FVU v tomto roku sa spája aj s jeho významným životným jubileom.

Jeho architektonickú tvorbu pripomenula aj výstava v Galérii SAS (23. 10. – 1. 11. 2013), ktorá prezentovala Detské mestečko v Zlatovciach a ďalšie realizované aj nerealizované diela.

PETER MIKLOŠ

ZO SVETA

NOVÝ CAMPUS WU viedenskej ekonomickej univerzity

Viedenské severné štvrte ležia na rozvojovej osi tiahnucej sa od Prátra cez Stadlau do novozaloženého mesta okolo jazera na plochách bývalého letiska v Aspern. Nová štvrť je infraštrukturálne pripravená pre výstavbu bytov. Na obzore sa rysujú desiatky žeriavov. Nová linka metra U2 už premáva do Aspern, novej jazernej štvrti. Na konečnej metra sú pripravené zberné parkoviská a autobusové linky prímestskej dopravy.

Od roku 2007, keď sa rozhodlo o investícii, prebehli architektonické súťaže a postupne sa realizovali jednotlivé objekty okolo hlavnej pešej triedy vedúcej k centrálnemu priestoru, ktorému dominuje knižnica (Learning and Library Center) od Zahy Hadid. Táto výrazná expresívna stavba s hadidovskými líniami dominuje campusu. 35 stupňové šikmé steny s krivkovými líniami reagujú na okolité budovy.

Campus s upravenými verejnými priestormi poskytuje 24 hodín denne luxusný servis pre štúdium i život 24 tisíc študentom. Jednotlivé objekty navrhovali rôzne ateliéry z celého sveta, takže výraz campusu je veľmi pestrý. Pri vstupe do metra stojí objekt rektorátu a prevádzky od NO.MAD Arquitectos. V objektoch AD a D3 od CRAB studio sídli administratíva a katedra práva. Trakt D4 projektovalo Estudio Carme Pinós. Centrálny objekt LC je dielom Zaha Hadid Architects. TC a D1 s cortenovou fasádou s aulami, auditóriom, učebňami a menzou navrhli BUSarchitektur. Záver campusu tvoria objekty D2 od Atelier Hitoshi Abe.

Campus a centrálnu budovu otvorili k začiatku školského roku 4. októbra. Medzinárodná študentská komunita dostala priestory o akých sa nám – žijúcim 60 km na východ – môže ešte dlho len snívať.

JÁN M. BAHNA
Foto: autor

Situácia campusu

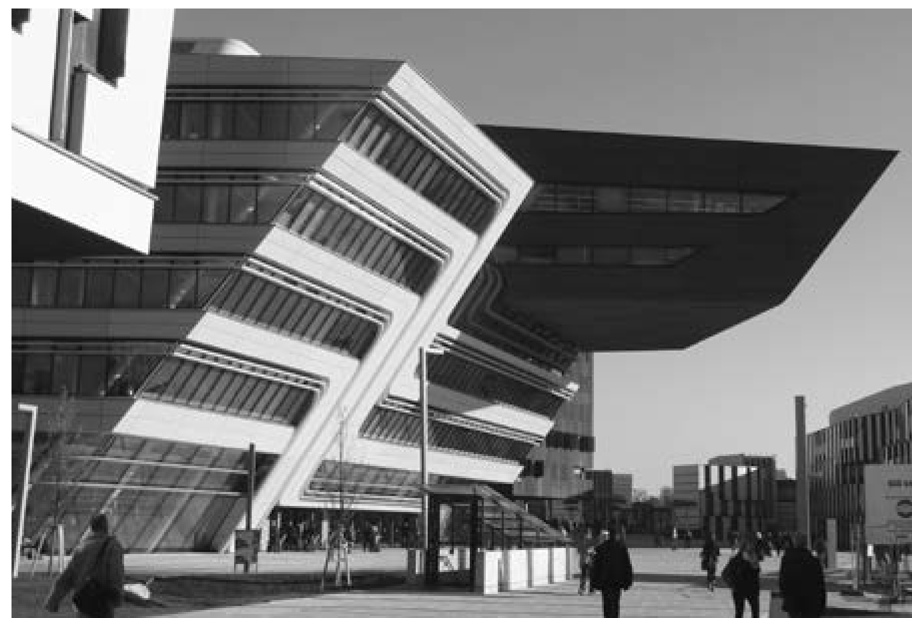

Edukačné centrum (D1 TC) od viedenského štúdia BUSarchitektur, v smere od Krieau.

dukačné centrum (D1 TC) od viedenského štúdia BUSarchitektur.

Mobiliár terás z drevených paliet.

Mobiliár – dizajn Zahy Hadid.

Centrálny priestor campusu.

Vlnovky na šikmých stenách (LC).

Interiér haly Learning and Library Center (LC) od Zaha Hadid Architects.

Detail interiéru (LC).

Auditórium (D1 TC)

Detail interiérových rámp (LC).

PREDSTAVUJEME

KULTURPARK
Rekonštrukcia kasární na park kultúry v Košiciach

Lokalita: Kukučínova ul., Košice
Architektúra: Irakli Eristavi / zerozero
Spolupráca: Irakli Eristavi, Pavol Šilla, Marcel Benčík, Gabriel Boženík, Milan Vlček, Silvia Šillová, Ľuboš Janiga, Vojtech Jačišin, Martin Ratkoš
Statika: Vladimír Durbák, Viliam Hrubovčák
Stavebník / inverstor: Mesto Košice
Generálny dodávateľ: Doprastav pozemné stavby a.s.
Projekt: 2010 – 2011
Realizácia: 2012 – 2013

Pohľad na objekt Alfa z Parku.

Stretol som Architektúru…

K jubileu pätnástich rokov od svojho založenia zorganizovala Fakulta umení TU Košice začiatkom októbra trojdňový program nielen na akademickej pôde, ale i mimo nej. Prvý deň poobede začal slávnostným zasadnutím Vedeckej rady TU v Košiciach a Vedeckej a umeleckej rady Fakulty umení v Aule Maxima, spojeným s odovzdávaním titulu Dr. h. c. profesorovi Wladysławovi Plutovi z Akademie Sztuk Pieknych v Krakove. V podvečer program pokračoval v objektoch Kulturparku v areáli bývalých Jarošových kasární československej armády. Vtedy som vstúpil do vynoveného areálu a jeho dvoch objektov... a stretol som prvýkrát Ju – Architektúru. Skvelá iluminácia celého areálu, ako aj objektov a ich interiérov, bola skvelým rámcom pre výnimočnú spoločenskú akciu v objektoch Alfa a Bravo a podtrhla presvedčivosť jednoduchého konceptu: súžitie starého s novým, prírodného s umelým.

Na druhý deň s autorským výkladom Irakli Eristaviho som Ju stretol druhýkrát. V areáli pulzoval pracovný režim bežného dňa. V objekte Alfa prebiehala konferencia, do Steel Parku – Charlieho sa hrnuli školáci, v pavilónoch pripravovali umelci svoje objekty pre blížiacu sa košickú Bielu noc. Za dňa som vnímal decentnú farebnosť objektov, ohľaduplnú materiálovú konfrontáciu pôvodných a nových objektov, pôsobivú kaligrafiu na všetkých fasádach čitateľnú len z jedného miesta - Zulu. A to všetko sa premietalo na pozadí mohutných vzrastlých storočných stromov Parku.

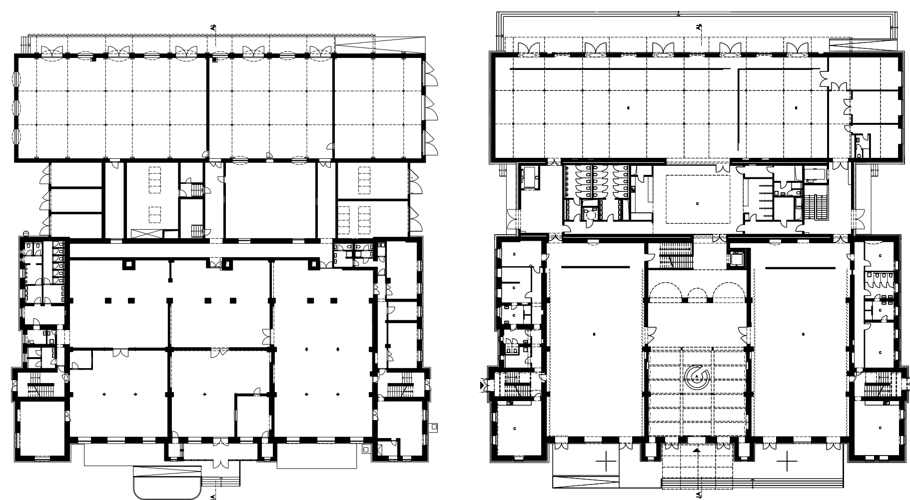

Objekt Bravo - exteriér.

Túto lokalitu a jej nedávnu minulosť som mal možnosť dôverne spoznať pred pár rokmi, ako hosťujúci pedagóg na Katedre architektúry FU TU. S mojimi študentmi sme hľadali lokality vhodné na revitalizáciu, či konverziu, pre blížiaci sa rok 2013, v ktorom Košice získali štatút Európskeho hlavného mesta kultúry (EHMK). Areál kasární už dlhšie neslúžil svojmu poslaniu, bol odpredaný mestu. Plochu areálu vymedzujú mestské komunikácie v tvare nepravidelného pentagonu. Bol obohnaný charakteristickým ošarpaným kasárenským múrom, za ktorým sa nachádzali po obvode prevažne štvorpodlažné objekty skladov, a park v podobnom stave. Vchádzalo sa doň cez bránu so závorou a strážnym vstupným objektom.

Keď Košice uspeli v kandidatúre na EHMK 2013, centrálny objekt tohto areálu sa stal „hlavným stanom" vedenia projektu i sprievodných akcií. Zmena kasární na Kulturpark sa mala stať pre Košice ťažiskovým projektom s najväčším stavebným a investičným zámerom. Ale najväčším prínosom pre Košice a celý región východoslovenskej metropoly sa mala stať mestská časť Košice – Juh s „novodobým typom kultúrnej inštitúcie, ktorá poskytne priestor na tvorbu a prezentáciu súčasnej kultúry a umenia v oblasti hudby, vizuálneho umenia, literatúry, filmu, divadla a tanca".[1] Komplex mal ambície stať sa svojou náplňou tým, čím je pre Viedeň MuseumsQuartier.

Vo verejnej urbanisticko-architektonickej súťaži uspel kolektív mladých, ambicióznych architektov z prešovského ateliéru *zerozero* s presvedčivým konceptom. Navrhovali zbúrať múr, maximálne otvoriť areál smerom k mestu, vytvoriť dostatočné a multifunkčné parkovacie kapacity v podzemí a revitalizovať celý areál so všetkými objektami. Bol to koncept hodný projektu Košice – EHMK 2013, porovnateľný s primárnymi intervenciami predchádzajúcich európskych hlavných miest kultúry V máji 2010 na základe výsledkov súťaže vypracovali architektonickú štúdiu.

Nastali však skutočnosti, ktoré zásadne ovplyvnili celkový koncept: dva objekty pozdĺž Vojvodskej a Skladnej ulice pôvodný majiteľ predal – zisk pokoril kultúrny zámer. Zmenila sa politická garnitúra mesta Košíc. S ňou súvisela i výmena vo vedení projektu Košice – EHMK 2013. Projektové práce museli zohľadniť nové priestorové a funkčno-prevádzkové možnosti s požiadavkami kladenými investorom. Rozhodujúce boli financie. Realizácia projektu sa dostala do časovej tiesne a je výsledkom mnohých kompromisov, hľadania toho najoptimálnejšieho a najpresvedčivejšieho výsledku. Tento výsledok je však na naše pomery určite výnimočný.

Pôdorys prízemia objektu Alfa (vľavo pôvodný stav, vpravo po rekonštrukcii). Nové veľkorysé vstupné priestory, dve multifunkčné konferenčné sály, kaviareň/lobby, výstavné sály a zázemie.

Areál Kulturparku má dve časti: Forum – extrovertný a Park – introvertný priestor. Forum – biela betónová „urbánna plocha" – je novým fenoménom, ťažiskovým verejným priestorom na nároží ulíc Rastislavovej a Kukučínovej, ktorý slúži pre stretávanie sa ľudí s umením. Tak ako v Paríži Place George Pompidou – pred kultovým objektom Centre George Pompidou – poskytuje flexibilitu využitia. Ústia sem hlavné pešie trasy zo severu (z historického centra cez Zborovskú ulicu) a severo-západu (z ulíc Rastislavova a Kukučínova). Jej artikulovanie drobnou architektúrou, v ktorej dominuje „urbánna pergola" Yankee, sekundárne pavilóny, plochy drevených pódií a zelené záhony, umožňuje vstupy podľa záujmu do objektov a do vnútorného priestoru Parku.

Zo Zborovskej ulice vedie areálom kompozičná os v smere sever – juh. Prechádza najväčšou voľnou plochou Forum-u cez centrálny objekt Alfa, betónové námestíčko k pavilónu Papa s funkciou kaviarne. Autori po dôkladnej analýze areálu a charakteru jeho pôvodného účelu koncept založili na systéme mriežky 8 x 8 metrov s možnosťou jej delenia na menšie moduly (Mies van der Rohe založil slávny kampus Illinois Institute of Technology na ortogonálnej sieti 7,3 x 7,3 m.)

Objekt Charlie sa svojou náplňou vymedzuje z umelecko-kultúrneho zámeru Kulturparku, asi v dôsledku nárokov na jeho prevádzkové náklady. Ako Steel Park, ktorý zafinancoval US Steel, sa v našich možnostiach nedá zrovnávať s oceľovým objektom Stahlwelt a jeho expozíciou v areáli rakúskeho oceliarskeho koncernu Voestalpine v Linzi, vybudovanými v rámci Linz – EHMK 2009.

Odchádzajúc z Kulturparku a napokon i z Košíc som prišiel k záveru, že Kulturpark je u nás prvý a pozitívny príklad konverzie vojenského areálu nachádzajúceho sa v centrálnej mestskej zóne na modernú kultúrnu inštitúciu. A takých by na Slovensku mohlo byť viac, napríklad Hurbanove kasárne v Bratislave.

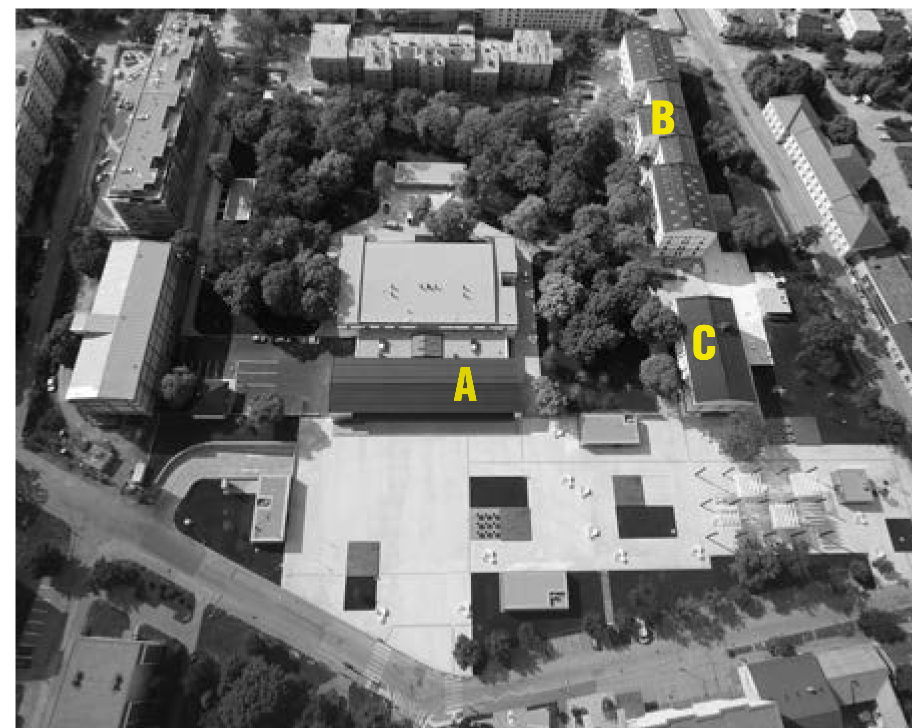
Košice sa týmto komplexom zaradilo medzi Európske mestá, ktoré majú už roky podobné intervencie. Dovolím si tvrdiť, že v našich možnostiach a mierkach je „miniatúrou" parížskeho Parc de la Villette (B.Tschumi, 1983 – 95), s jeho „folies" na osnove – „grille", alebo prínosom, akým bola revitalizácia barcelonskej „kasby" štvrte El Raval objektom Múzea moderného umenia (R. Meier, 1987 – 95). Pre Viedeň to je spomínaný MuseumsQuartier (Ortner&Ortner, 1986 – 2001), s ktorým spája Kulturpark aj moderný mestský mobiliár (v spolupráci s viedenským ateliérom PPAG). Položil som si však otázku: dokedy odolá panensky biely areál a jeho objekty našim sprejerom a iným samozvaným „street-artistom", ktorí si tam budú chcieť umiestniť svoj „vryp" a poznačia tak Kulturpark „tiež kultúrou"?

Autorovi Irakli Eristavimu a ateliéru *zerozero* sa podarilo udržať myšlienku konceptu, odviedli kus poctivej a profesionálnej práce, ktorá sa snáď dočká i spoločenského uznania – autorovi a jeho kolektívu. Ďakujem za stretnutie s ich Architektúrou, bol to pre mňa zážitok!

IVAN GÜRTLER

Foto: Dominika Belanská (ak nie je uvedené inak)

1 Cit. z textu Investičná akcia „Rekonštrukcia bývalých kasární – KULTURPARK Košice".

Letecký pohľad na areál kasární – Kulturparku. A – objekt Alfa, B – objekt Bravo, C – objekt Charlie. Foto: archív zerozero

Fórum – ťažiskový verejný priestor s variabilným využitím. Foto: archív zerozero

Interiér objektu Bravo - priznané pôvodné konštrukcie vo výstavných priestoroch.

ZAOSTRENÉ NA INDUSTRIÁL

Spoznávanie priemyselného architektonického dedičstva prostredníctvom fotografickej súťaže

Na Fakulte architektúry Slovenskej technickej univerzity sa už dlhé roky venuje Ústav dejín a teórie architektúry a obnovy pamiatok aj výskumu v oblasti priemyselného dedičstva. S novými doktorandmi prichádzajú aj nové témy a objavy v tomto spektre historickej architektúry. Napriek publikáciám, ktoré vychádzajú vo vedeckých časopisoch, či prezentáciách na medzinárodných konferenciách, je ich výskum málokedy prístupný pre širokú laickú i odbornú verejnosť. Namiesto toho sa stávajú svedkom straty ich predmetov skúmania, priemyselných areálov, ako hodnotných súčastí kultúrneho dedičstva. Ak sa takýto scenár opakuje často, je na čase zamyslieť sa nad tým, ako ukázať ľuďom to, čo vidíme my, výskumníci zaoberajúci sa skúmaním historickej architektúry.

Súčasný stav pramení najmä zo slabej znalosti hodnôt historickej architektúry, jej dôležitosti a v neposlednom rade aj zo slabého poznania historických častí našich miest verejnosťou. Pokiaľ niečo nepoznáme, nezáleží nám na tom a naopak, keď sme si vedomí slávnej minulosti nášho mesta, sme ochotní sa za ňu aj postaviť. Preto sa mladí výskumníci na Fakulte architektúry snažia priblížiť úspechy priemyselnej revolúcie prostredníctvom netradičných projektov. Zamýšľajú sa nad aktivitami, pomocou ktorých by šírili svoje vedomosti o priemyselnej architektúre medzi ľudí a zvyšovali tým úroveň poznania tejto slávnej etapy našich dejín. Jedným z posledných realizovaných nápadov bola fotosúťaž "Zaostri na Smaltovňu!"

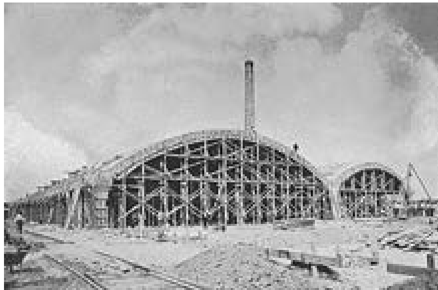
Fotosúťaž ako proces spoznávania

Ako pútavo a efektívne šíriť informácie o bývalej smaltovni v Petržalke? Mladí nadšenci podporujúci záchranu tohto územia rozpracovali proces spoznávania smaltovne pomocou fotosúťaže. Bolo dôležité získať skupinu ľudí, ktorá sa s priemyselným areálom oboznámi na vlastné oči, v tomto prípade to boli samotní fotografi prihlásení do súťaže. Následne táto skupina ľudí pomocou elektronických médií a sociálnych sietí zdieľala svoje poznanie o areáli svojim známym a kamarátom. K tomuto konceptu sa pridala ešte putovná verejná výstava, aby šírenie informácie prebehlo v širšom okruhu. Fotografi si okúsili smaltovňu na vlastnej koži, návštevníci vernisáže sa mohli oboznámiť s areálom sprostredkovane cez fotografie, ako aj cez prezentáciu o histórii a hodnotách areálu od Ing. arch. Veroniky Kvardovej a nakoniec široká verejnosť mohla natrafiť na putovnú výstavu na verejných miestach. Navyše všetky informácie boli umiestnené aj na webovej stránke Klubu ochrany technických pamiatok, ktorý bol spoluorganizátorom súťaže. Takto vznikla početná skupina ľudí, ktorá spoznala zabudnutý areál smaltovne.

Do fotosúťaže sa prihlásilo 19 fotografov s 86 fotografiami. Fotografie boli celé leto vystavené na petržalskej železničnej stanici, kde si ich čakajúci mohli zadarmo pozrieť a dozvedieť sa o tajoch neďalekej lokality. Výstava je putovná a o jej ďalšom mieste sa môžete dozvedieť na stránke Klubu ochrany technických pamiatok (www.kotp.sk). Na vernisáži v Kultúrnom centre Dunaj sa zúčastnilo okolo 60 ľudí, ktorí s prekvapením zistili, že bývalá smaltovňa je jednou z tých málo známych lokalít, okolo ktorých prechádzajú každý deň, bez toho, aby o nich vedeli niečo viac.

Železobetónové dvojhalie na vypaľovanie smaltu od architekta Heinricha Ziegera a nemeckej firmy Wayss & Freytag.
Foto hore: Marek Lohinský, 2. miesto v súťaži Zaostri na Smaltovňu! Foto dole: historické zábery dvojhalia, archív autorky.

Železobetónové dvojhalie na vypaľovanie smaltu od architekta Heinricha Ziegera a nemeckej firmy Wayss & Freytag – interiér.
Foto: Silvia Slaničková, 1. miesto v súťaži Zaostri na Smaltovňu!

História bývalej Uhorskej továrne na smaltované a kovové nádoby v Petržalke

Dňa 1. augusta roku 1899 oficiálne vznikla továreň rakúskeho podnikateľa Petra Westena na smaltované nádoby v Petržalke. Mala pôvodne dve samostatné výrobne pri Kopčianskej ulici, z ktorých sa po požiari začiatkom 20. storočia zachovalo len niekoľko stavieb. Dodnes stojí z tohto komplexu vila riaditeľa, v blízkosti vchodu do novej petržalskej železničnej stanice, ktorá je už od roku 1990 vyhlásená za kultúrnu pamiatku. V roku 1907 prešla továreň do rúk nových akcionárov s veľkou podporou uhorskej vlády. Vtedy sa jej názov zmenil na „Westa“ (neskôr písaná aj s jednoduchým V). Po požiari začiatkom 20. storočia boli vystavané nové kvalitnejšie objekty. Výstavba trvala približne do roku 1911. Architektom objektov sa stal nemecký architekt Heinrich Zieger zo Žitavy a realizáciu mala na starosti popredná nemecká firma na poli železobetónových konštrukcií Wayss & Freytag. Do dnešnej doby sa nám zachovali objekty dvoch prevádzok. Prvá prevádzka sa špecializovala na smaltovanie nádob a pozostáva z objektov - taviareň na sklovinu, mlyn na drvenie smaltovacej zmesi, hala na morenie do smaltérskej brečky, sušiareň a dvojhalie na vypaľovanie smaltu. Druhou prevádzkou je technologický komplex na výrobu kovových nádob, z ktorého dodnes stojí lisovňa so žíhárňou. Podľa časopisu Der Industriebau z roku 1919 bola špeciálna budova smaltovacieho dvojhalia najväčšou železobetónovou stavbou v tom čase v celom Rakúsko-Uhorsku. Dodnes tvorí dominantu priestoru a svojou úchvatnou siluetou zaujala nejedného fotografa. Zvyšné jednopodlažné stavby majú shedové strechy, ktorých konštrukciu, tak ako aj pri dvojhalí, vymýšľal autor projektu špeciálne pre túto prevádzku. Po odchode výroby smaltovaných nádob sa začlenilo územie do gumárne Matador, ktorá na priľahlom pozemku vyrábala už od roku 1905. Zachované objekty tvoria spolu unikátny historický komplex Továrne na smaltované a kovové výrobky zo začiatku 20. storočia.

Budúcnosť bývalej smaltovne

Viac ako päť rokov sú niektoré historické objekty smaltovne zapísané ako pamätihodnosti MČ Petržalka, to znamená, že ich poslanci schválili ako hodnotné objekty na tomto území. Mlyn a taviareň boli nedávno zrekonštruované a mali by slúžiť po konverzii na prechodné ubytovanie. Ostatné stavby stoja už dlhé roky v rovnakom neutešenom stave, s nevhodnými prístavbami, či prestavbami. Napriek tomu sa vo všetkých udomácnili rôzne prevádzky, ktorým vyhovujú najmä veľkorozmerné priestory bez množstva stĺpov. Počas pracovných dní je areál plný áut a ľudí, žije svojim bežným životom.

V priebehu fotosúťaže bol petržalským miestnym úradom vydaný na pripomienkovanie návrh Zadania územného plánu zóny Matador, v ktorom bola smaltovňa, napriek tomu, že má štatút pamätihodnosti, určená na asanáciu. Keďže ľudia poznali dané územie aspoň čiastočne už v priebehu súťaže, mohli sa z vlastnej skúsenosti vyjadriť k predmetnému zadaniu a pripomienkovať ho. Dúfame, že týmto sa potvrdí, že informovaná a aktívna verejnosť môže svojimi činmi prispievať k pozitívnemu rozvoju mesta a k zachovaniu pamäti národa. Budúcnosť smaltovne však naďalej zostáva neistá a je najmä v rukách mestskej časti, ktorá môže návrh na územný plán pozmeniť a tým objekty zachovať.

V septembri sa na Pamiatkovom úrade Slovenskej Republiky opäť obnovilo konanie na vyhlásenie objektov za národné kultúrne pamiatky. Územie, ako ucelený historický priemyselný areál jednej z najväčších smaltovní, by sa tak mohlo zachovať aj pre ďalšie generácie. Stále však ostáva otázne, či sa aj jeho majiteľia budú snažiť do stavieb vniesť novú funkciu. Len tak môže celé územie znovu ožiť, integrovať sa do okolitej monofunkčnej zástavby a vniesť do urbanizmu Petržalky plnohodnotnú historickú stopu, ktorá tu po asanáciách v sedemdesiatych rokoch ako jedna z mála ostala jasne čitateľná.

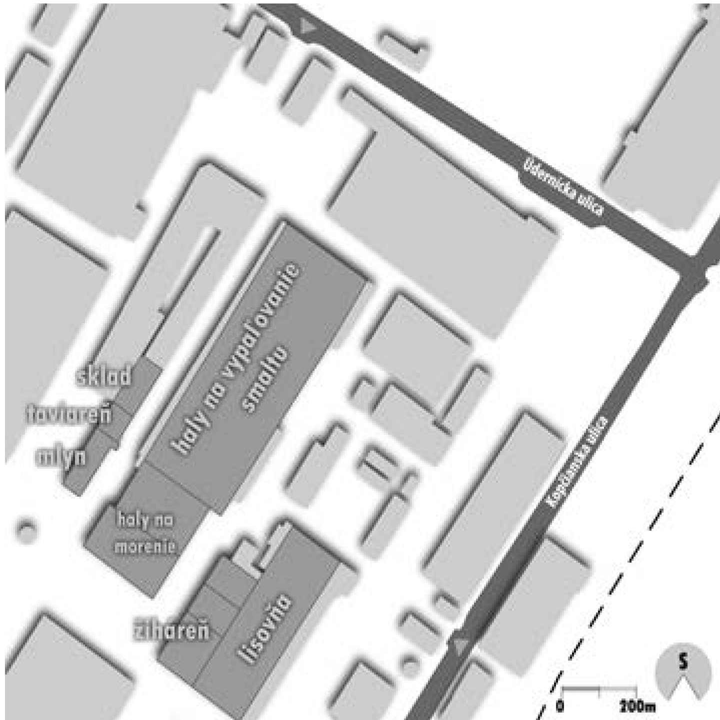
VERONIKA KVARDOVÁ

Unikátny systém shedových striech od architekta Heinricha Ziegera. Foto: Jana Kvardová

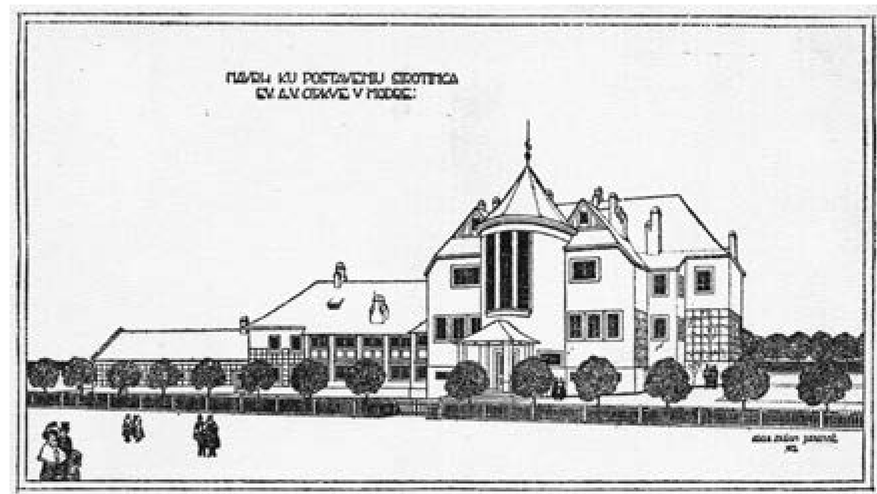

Pohľad na areál smaltovne z komína fabriky Matador. Foto: Ján Štimel, 3. miesto v súťaži Zaostri na Smaltovňu!

zdroj: Beachtenswerte Neubauten des Fabrikarchitekten V. B. J. Heinrich Zieger, Zittau.
In: Der Industriebau: Monatsschrift für die kunstlerische und technische Forderung aller Gebiete industrieller Bauten. 15. marca 1919, X. roč., zošit. 3. s. 29 – 37.

V Modre a Trenčíne si pripomenuli dielo DUŠANA JURKOVIČA

Dušan Samo Jurkovič: návrh Sirotinca v Modre

Zhodou okolností sa nezávisle od seba v mesiacoch september a október uskutočnili dve odborné podujatia zamerané na osobu a dielo Dušana Sama Jurkoviča.

Trenčiansky samosprávny kraj v spolupráci so Spolkom architektov Slovenska usporiadal 3. októbra 2013 seminár a výstavu Architekt Dušan Samo Jurkovič pri príležitosti 145. výročia jeho narodenia. Seminár sa uskutočnil v sídle samosprávneho kraja v Trenčíne. V rámci podujatia zaznelo mnoho hodnotných príspevkov zaoberajúcich sa životom a dielom Dušana Sama Jurkoviča, ako aj osudom a súčasným stavom jeho diel. Podujatie poctili svojou prítomnosťou aj vnučky architekta Jurkoviča. Seminár otvoril predseda samosprávneho kraja MUDr. Pavol Sedláček. S príhovormi a referátmi vystúpili prezident Spolku architektov Slovenska prof. Ján Miloslav Bahna, autorka monografie o Dušanovi Samovi Jurkovičovi doc. Dana Bořutová z Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a autor tohto príspevku. Inšpiratívne a podnetné boli príspevky o stave, pamiatkovej obnove a starostlivosti o Jurkovičove diela v Českej republike od našich moravských susedov z Krajskej galérie výtvarného umenia v Zlíne, Centra pre spracovanie odkazu Dušana Jurkoviča v Luhačoviciach a Múzea juhovýchodnej Moravy v Zlíne, ako aj Valašského múzea v prírode v Rožnove pod Radhošťom. Naši susedia dosiahli pozoruhodné výsledky a niektorým z Jurkovičových stavieb znovu vrátili život.

A práve tomu, ako opäť vrátiť život nevyužívanej Jurkovičovej stavbe, bol venovaný Deň sirotinca v Modre, 21. september 2013. Akcia, ktorú zorganizovali o. z. Modranská beseda a miestny evanjelický cirkevný zbor, sa konala pri príležitosti 100. výročia posvätenia stavby a začatia jej využívania. Zároveň to bola aj verejná prezentácia zámeru a už vykonaných konkrétnych krokov vedúcich k obnove a znovuvyužívaniu tejto stavby. Je to jedna z mála Jurkovičových realizácií na Slovensku z obdobia jeho brnianskeho pôsobenia pred 1. svetovou vojnou. Súčasťou akcie bol tiež odborný seminár zameraný ako na dielo Dušana Jukroviča, tak aj na zástoj cirkvi pri starostlivosti o siroty kedysi a súčasné trendy v starostlivosti o deti v náhradných rodinách. Tak ako na seminári v Trenčíne, aj tu si prítomní vypočuli zaujímavé odborné referáty, vrátane vystúpení zástupcov Spolku architektov Slovenska prof. Jána M. Bahnu, prof. Štefana Šlachtu a autora tohto príspevku. Veľkému záujmu sa tešila aj vychádzka po niektorých ďalších stavbách Dušana Jurkoviča nachádzajúcich sa v tomto meste. Tento počin je pozoruhodný najmä tým, že ide o občiansku iniciatívu obyvateľov Modry, ktorí chcú túto v súčasnosti nevyužívanú a chátrajúcu stavbu zachrániť a využiť na celomestské kultúrne, spoločenské a sociálne aktivity. Celé financovanie obnovy sa zabezpečuje obdobne ako pri stavbe sirotinca formou grantov a finančných darov a zbierok. Pokiaľ sa tento zámer podarí uskutočniť a bude taký úspešný, ako bol Deň sirotinca, je reálna nádej, že sa podarí zachrániť a opäť zmysluplne využívať túto nielen pre Modru významnú stavbu.

IVAN JAMNICKÝ

ARCHITEKTÚRA A VÍNO v strednej Európe

V Galérii Jaroslava Fragnera v Prahe otvorili 2. decembra 2013 výstavu Architektura a víno ve střední Evropě. Súčasne sa v Betlehemskej kaplnke konalo medzinárodné sympózium „Víno - architektúra - krajina" pod záštitou Karla Schwarzenberga, bývalého českého ministra zahraničia. Na sympóziu vystúpili napríklad svetoznámy prof. Podrecca, architekt Scherer z Južného Tirolska, Proppeller Z a Gernerovci z Rakúska, vinári z Čiech a Nemecka. Autor tohto príspevku vo svojom vstupe na konferencii prezentoval zúčastnené slovenské vinárstva – Karpatskú Perlu, Elesco, Terra Parná a Sanvin – s úspechmi slovenských vinárstiev vo svete, a v úvodnej eseji katatógu výstavy o nich prináša komplexnú informáciu z rôznych pohľadov.

V expozícii a v anglicko – nemeckom katalógu sú zastúpené príklady z Rakúska, Južného Tirolska, Saska, Maďarska, Slovinska, Čiech a Slovenska. Vinárstva sú predstavené pôdorysmi, fotografiami, popismi architektúry a technológií i vinárskymi produktmi v nápaditej expozícii s fľašami zavesenými v priestore a tabletmi na vínnych sudoch.

Výstava potrvá do 26. januára 2014, potom bude z Galérie Jaroslava Fragnera putovať do Wroclavi, následne do Bratislavy, Budapešti, Neusiedlu, Slovinska a Merana.

JÁN M. BAHNA

Juraj Fifik a Tomáš Manina BUDOVANIE SLOVENSKA

25. 10. – 17. 11. 2013, designfactory, Bottova 2, Bratislava

Začalo to nenápadne – fotografiou železničnej stanice Nové mesto v Bratislave architekta Vojtecha Fifika. Spúšť stlačil jeho vnuk, fotograf Juraj Fifik a týmto gestom v podstate odštartoval projekt Technické stavby Slovenska. Jeho cieľom je spolu s fotografom Tomášom Maninom zdokumentovať industriálne objekty vznikajúce na našom území prevažne v 40. až 60. rokoch 20. storočia. Plnenie päťročného plánu, ktorého vyvrcholením má byť knižná publikácia, prezentujú autori postupne na výstavách pod názvom Budovanie Slovenska. Aj tá aktuálna výstava v priestoroch bratislavskej Design Factory naznačuje, akým smerom sa zaznamenávanie budov, ktoré formovali tvár moderného Slovenska, uberá. Veľkoformátové fotografie umožnia divákovi nahliadnuť do ojedinelého interiéru vlakovej stanice vo Svite, vychutnať si takmer z vtáčej perspektívy Bellušove výrobné haly magnezitového závodu Dinas v Banskej Belej či jeho Kolonádový most v Piešťanoch. Poprechádzať sa však môžeme aj Baťovským mestečkom alebo sa nechať ohúriť rozsiahlosťou areálu dnes už nefunkčného cukrovaru v Šuranoch.

Projekt kladie pred dvojicu fotografov viacero výziev. V prvom rade, neexistuje systematický súpis priemyselných budov toho obdobia, a tak sa ich vyhľadávanie pre autorov

stalo trochu aj osobnou detektívkou – putujú po krajine, kladú otázky, počúvajú príbehy pamätníkov. A jednoduché nie je ani skĺbiť dva autorské fotografické rukopisy – Fifikov pohľad je výtvarnejší, Tomáš Manina má bližšie k reklamnému jazyku. V konečnom dôsledku však rozdielne prístupy môžu vyskladať zaujímavú obrazovú mozaiku. Na niektorých fotografiách sa do popredia dostáva architektonická osobitosť stavieb, inde je dôležitejšie zasadenie industriálnych objektov do panorámy slovenskej prírody. A to je aj hlavnou motiváciou projektu – rozšíriť vizuálny archív Slovenska. Ukázať, že zaujímavý estetický potenciál neukrývajú len tatranské štíty, drevenice, hrady a zámky, ale aj továrne, cukrovary, vodné nádrže či teplárne. Fifik s Maninom však nemajú v úmysle túto architektúru prvoplánovo adorovať, ani svoju prácu nevnímajú ako apel na jej záchranu. Mapujú, aby aspoň na fotografiách uchovali to, čo tvorilo dôležitú súčasť rozvoja našej krajiny a čo už o pár rokov nemusí existovať.

MICHAELA PAŠTEKOVÁ
kurátorka výstavy

TECHNICKÉ STAVBY RUŽINOVA

Od 17. 10. 2013, Velehradská 7/A, Bratislava

Jedinečný fotografický projekt Technické stavby 19. storočia na území Ružinova prezentuje dvadsiatimi fotografiami obrovské (a doposiaľ v takomto rozsahu nezobrazené) kultúrne dedičstvo deväťnásteho storočia mestskej časti Ružinov, napríklad Konskú železnicu, Prečerpávaciu stanicu v Zimnom prístave, Cvernovku, Danubius, Rafinériu Apollo, Gumon, Kablo, Pivovar Stein, Staré plynárne, či Mestské elektrárne...

Tomáš Manina dokumentuje továrne, dopravné stavby, aj opustené miesta, kde sa kedysi tieto objekty nachádzali. Fotografie sú zhotovené na maliarske plátna technológiou salt silver print, ktorá odzrkadľuje dané historické obdobie.

Autor projektu vo svojom diele používa kombináciu dvoch rovín – fotografický pohľad na danú skutočnosť a špecifickú zobrazovaciu techniku na pomedzí maľby. Vo svojom cykle záberov tak poukazuje na latentný odlačok krehkej reality.

Tomáš Manina študoval v Zlíne na Univerzite Tomáša Baťu odbor reklamná fotografia. Momentálne pôsobí ako doktorand na katedre fotografie VŠVU v Bratislave, kde sa venuje výskumu a aplikácii historických techník fotografie. Pri svojej aktuálnej tvorbe uprednostňuje kombináciu tradičných fotografických postupov obohatených o technické možnosti dnešnej doby, čím ponúka pôsobivý vizuálny a emočný zážitok.

V súčasnosti spolupracuje s renomovanými architektonickými štúdiami. Jeho

práce sú známe svojou špecifickou vizuálnou povahou, ako aj netradičnými fotografickými technikami, čoho sú dôkazom jeho mnohé výstavy doma a v zahraničí. Aktuálnu tvorbu prezentujú prebiehajúce projekty (Impossible – Praha, 2013, Budovanie Slovenska – 2013).

Tomáš Manina: Cvernovka – fotografia zhotovená technológiou salt silver print

Poučenie z príbehu STARÉHO MARTINA

Viaceré naše mestá prežili v druhej polovici 20. storočia búranie dovtedy dochovanej, zavše i hodnotnej historickej zástavby. Za všetky možno spomenúť banskobystrický Hušták a bratislavské Podhradie. Dnes sa hovorí o „stratenom meste“. Osobitným príkladom je príbeh mesta Martina, kde sa zbúraniu veľkej, podstatnej časti historického jadra vtedy podarilo zabrániť na základe odborných argumentami podloženej občianskej iniciatívy.

Kováčska vyhňa na Ulici Jána Kollára v Martine v roku 1967. (neskôr zbúraná)

Mesto Turčiansky Svätý Martin sa od roku 1861, keď v ňom prijali Memorandum slovenského národa, stalo strediskom snáh o emancipáciu Slovákov v rámci Uhorska. Tento príbeh mal celkom spontánny, demokratický charakter, bez priazne politickej moci, ba v opozícii proti nej. V tom sa prejavila historická jedinečnosť tohto mesta, ktoré si pritom dlho zachovávalo vcelku vidiecky ráz. Memorandum v roku 1861 podpísali v jednom z martinských prízemných domov, v Šimko-Klanicovskom dome. Až po požiari roku 1881 sa v Martine začala sústavná výstavba vyšších domov z tvrdých materiálov.

Od roku 1947 sa Martin začal rýchlo rozvíjať ako centrum priemyslu. V súvislosti s tým sa rozprúdila mohutná bytová výstavba, ktorá začala prenikať aj do historického centra mesta. Najstaršiu časť mesta predstavovalo územie v okolí rímskokatolíckeho kostola sv. Martina. Vedenie mesta dochovanej zástavbe na tomto území neprikladalo význam a bolo ochotné ju obetovať novej výstavbe, hoci tu stála napríklad jedinečná kováčska vyhňa na ulici Jána Kollára, doklad starej histórie Martina. Toto územie dostalo pracovný názov Martin-Riadok, podľa ulice vedľa kostola. (Ulica Riadok bola do roku 1872 samostatnou obcou a až do konca si zachovávala charakteristickú prízemnú zástavbu.)

V roku 1958 Ing. arch. Aladár Buzik navrhol prestavbu územia okolo kostola. Neskôr sa plán prestavby rozšíril o ďalšie územie smerom na sever, čo už zahŕňalo takmer celé historické jadro, vrátane historického Národného domu, ktorý tiež nebol záujem zachovať. Roku 1961 vypísali súťaž na nové námestie oproti evanjelickému kostolu a roku 1962 novú súťaž na prestavbu územia okolo kostola sv. Martina. Víťazmi súťaže sa stali košickí architekti Eugen Kramár a Ján Šprlák. Podľa výsledku súťaže sa okrem niekoľkých, hlavne novších budov, malo celé historické jadro Martina postupne zbúrať, hoci tu dodnes stoja zdravé poschodové budovy. Vtedajšiu zástavbu mali nahradiť bežné typizované domy.

Ako prví reagovali niektorí pracovníci Matice slovenskej. V apríli 1966 zvolali o tejto kauze odbornú poradu. V lete toho istého roku prebehla polemika v časopise Kultúrny život. Hoci redakcia časopisu spočiatku o túto tému nemala záujem, neskôr jej poskytla značný priestor.

V polemike v Kultúrnom živote sa autori postavili proti zámeru zbúrať historické jadro Martina. Boli to najmä novinár Roman Kaliský a literárny historik Michal Gáfrik. Opačná strana argumentovala, že dochovaná zástavba „starého“ Martina nepredstavuje nijakú hodnotnú architektúru.

Rodák z Moravy Dr. Libor Knězek sa v tých časoch zaoberal problematikou „literárnych“ pamiatok, t. j. objektov spätých so životom a pôsobením osobností slovenskej literárnej a vôbec kultúrnej histórie. Roku 1965 vyšla kniha „Literárne prechádzky po Stredoslovenskom kraji“, kde sa venoval ich topografii spolu s Pavlom Uhrínom. Keď Dr. Knězek, zamestnaný vtedy na Zväze slovenských spisovateľov, zistil, o čo ide, vyvinul osobnú iniciatívu. Pravdepodobne práve on presvedčil vtedajšieho predsedu Zväzu spisovateľov básnika Vojtecha Mihálika, aby sa angažoval v tejto kauze. V Kultúrnom Živote sa objavil otvorený list Zväzu spisovateľov, žiadajúci Slovenskú národnú radu (SNR) o zásah v prospech zachovania pamiatok, resp. celého historického prostredia Martina.

Na základe príkazu Povereníctva SNR pre školstvo a kultúru dostal Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody (SÚPSOP) za úlohu komplexne objasniť pamiatkovú problematiku Martina za spolupráce ďalších inštitúcií. Riaditeľ SÚPSOP Ing. arch. Ján Lichner v tejto veci zvolával odborné porady. Na jednu z nich prizval významného urbanistu prof. Emanuela Hrušku a požiadal ho okrem iného o vyjadrenie, či nie je na prekážku pamiatkovej ochrany nepravidelná výšková hladina martinskej hlavnej ulice. Prof. Hruška proti nej nemal námietky. V elaboráte SÚPSOP sa konštatovalo, že do roku 1918 „Martin (...) plnil funkciu slovenského hlavného mesta. (...) Vedomie práva a spravodlivosti, neoblomná vôľa žiť a tvoriť prekonávali všetku 'malosť' prostredia a vecí.“ Význam historického prostredia Martina teda nespočíva v jeho architektúre, ale v hodnote jeho tradícií a genia loci. Uvedený elaborát schválila roku 1967 Komisia pre kultúru a informácie SNR.

Veľké búranie Martina sa teda dočasne podarilo zastaviť. Po roku 1968 nasledovali ešte búračky menšieho rozsahu, vyplývajúce z tvrdohlavosti vtedajších miestnych funkcionárov, ktorí nepochopili a podcenili význam kultúrneho dedičstva svojho mesta. Asi v roku 1970 zbúrali Šimko-Klanicovský dom, pripomínajúci časy Memoranda, potom okrem neho spomenutú kováčsku vyhňu na ulici Jána Kollára, domy Janka Jesenského, Eleny Maróthy-Šoltésovej, aj dom Viliama Paulínyho-Tótha (hoci ho Ing. arch. Ivan Matušík vo svojom návrhu úpravy nového námestia rešpektoval).

Veľká časť historického jadra sa však zachovala. Zväz slovenských architektov, ktorý spočiatku myšlienku záchrany historického Martina odmietal, neskôr iniciatívne vypísal študijné úlohy, ktoré mali preukázať, ako sa myšlienky pamiatkárov dajú uskutočniť. Tieto študijné úlohy vcelku zásadu pamiatkovej ochrany Martina potvrdili. Históriu Martina môžeme pokladať za súčasť našich demokratických tradícií. Podľa zákona č. 241/1994 o meste Martine je toto mesto centrom národnej kultúry Slovákov.

Pri problémoch tohto druhu zdanlivo ide o rozpory medzi „starým a novým“, „pokrokom a zaostalosťou“, ale podstatu treba hľadať hlbšie. Často ide o rozpor medzi módnym, ale šablónovým myslením a zdravým rozumom.

Kauza „starý Martin“ je poučením, aby zásadový prístup, rozvaha, rešpektovanie dobrých tradícií, všeobecných kultúrnych hodnôt, genia loci, citlivosť k prostrediu, veľkorysý prístup k urbanistickej problematike a schopnosť brať do úvahy „spätné väzby“ verejnosti otvárali cesty k riešeniam v záujme kultúrneho, ľudského prostredia našich miest a prezentujúcim aj nadčasové hodnoty, nielen technokraciu, predvádzanie sa a okamžitý zisk.

IGOR THURZO
Foto: autor

Pohľad do dvora Šimko-Klanicovského domu, kde podpisovali Memorandum slovenského národa (zbúraný). Stav v roku 1967.

Námestie SNP v Martine v roku 1967.

Národný dom a niekdajšia Ulica Národného domu v Martine (1967).

ARCHITEKT JÁN HANZEL – tvorca viacerých banskobystrických dominánt

Architektúra. Teoretický výraz, ktorého praktický zmysel svojou tvorbou napĺňajú formovatelia veľkej časti nášho hmotného sveta - architekti. Každý ich tvorivý počin v podobe čiar zmenených na hmotu výrazne usmerňuje naše každodenné kroky. Architektúru vnímame svojimi zmyslami a rôznym spôsobom akceptujeme v danom prostredí.

Ambíciou každého architekta je vytvoriť dielo, ktoré osloví svojho užívateľa či pozorovateľa pozitívne, vyvolá v ňom príjemnú emóciu. Veď ono tu zostáva dlhý čas po jeho odchode...

Mnohokrát sú autori stavieb, okolo ktorých denne chodíme, pre väčšinu z nás neznámi tvorcovia. Týmto krátkym príspevkom chcem priblížiť tvorbu architekta Jána Hanzela, ktorý nás pred niekoľkými dňami navždy opustil, a takto mu vzdať poslednú poctu.

Ing. arch. Ján Hanzel (1935 – 2013) sa narodil na Gemeri a väčšinu svojho tvorivého života prežil ako zamestnanec banskobystrického projektového ústavu Stavoprojekt. Ako jeho mnohoročný kolega som ho poznal ako poctivého, pracovitého, vášnivého tvorcu a pritom skromného človeka. Jeho architektonické diela sú charakteristické racionálnym dispozično-prevádzkovým riešením, prehľadnou a čitateľnou hmotovou kompozíciou, nápaditou architektúrou.

Bez nadsádzky možno povedať, že zanechal významnú stopu vo viacerých dominantných priestoroch organizmu mesta Banská Bystrica. Na sklonku 20. storočia sa ako autor či spoluautor podieľal na podobe výrazných investičných akcií na území nášho mesta.

Dobre známy je administratívny komplex budov na Partizánskej ulici s dominantnou výškovou budovou terajšej Slovenskej pošty. Výrazný hmotový kompozičný princíp kontrastu horizontály s vertikálou, uplatňovaný v tom čase vo viacerých európskych metropolách preniesol aj do prostredia nášho mesta ako účinný mestotvorný prvok. Žiaľ ani doteraz nie je celý komplex dobudovaný – dve prázdne prieluky čakajú na svojich nových investorov.

V siluete mesta Banská Bystrica sa vyníma jeho budova Štátneho archívu na Jesenskom vŕšku. Výrazné plné hmoty archívnych depozitov v kontraste s perforovanou podnožou administratívnej časti a monumentálnym schodiskom citlivo dotvárajú horizont pri severnom vstupe do mesta.

Jednou z jeho prvých väčších stavieb bola budova Strednej zdravotníckej školy na Tajovského ulici a neskôr nenápadne dôstojná budova Krajskej štátnej arbitráže na Fortničke.

Nová budova Stavoprojektu (AURIS) na Rudlovskej ceste, ktorej je spoluautorom, dominuje veľkému otvorenému priestoru v severnej časti mesta so zaujímavým terénnym zlomom v jej pozadí. Akoby nás vítala pri vstupe do neďalekého obytného súboru Rudlová-Sásová, jedného z najväčších slovenských sídlisk, ktoré tvorí výrazné percento zastavanej plochy z celkového organizmu mesta. Autorom jeho koncepcie a projektových stupňov jednotlivých etáp výstavby je práve architekt Hanzel.

Spomínam si, ako sa pri jeho tvorbe boril s konfliktom požadovanej prísnej typizácie a určenou hustotou obývanosti v zložitých terénnych podmienkach. Dopad týchto nevyvážených záväzných ukazovateľov, stanovených vtedajšou štátnou politikou, dnes pociťujú obyvatelia hlavne v statickej doprave. Bolo by však nespravodlivé z toho viniť projektanta.

Po roku 1993 sa architekt Hanzel stiahol do ústrania a venoval sa hlavne sakrálnej architektúre a tvorbe sakrálnych interiérov. Posledná výrazná realizácia z tejto časti jeho života je kostol Blahoslavenej Panny Márie v Žiari nad Hronom.

Hodno spomenúť, že od mladosti až do posledných chvíľ bol vášnivým rádioamatérom. Tešil sa z každého úspešného spojenia s kolegami v éteri na celom svete. Žiaľ, jeho vysielač sa navždy odmlčal. Rozlúčili sme sa s ním nedávno, práve v deň jeho nedožitých 78. narodenín. Česť jeho pamiatke.

JOZEF FRTÚS

KOLOMAN LEŠŠO

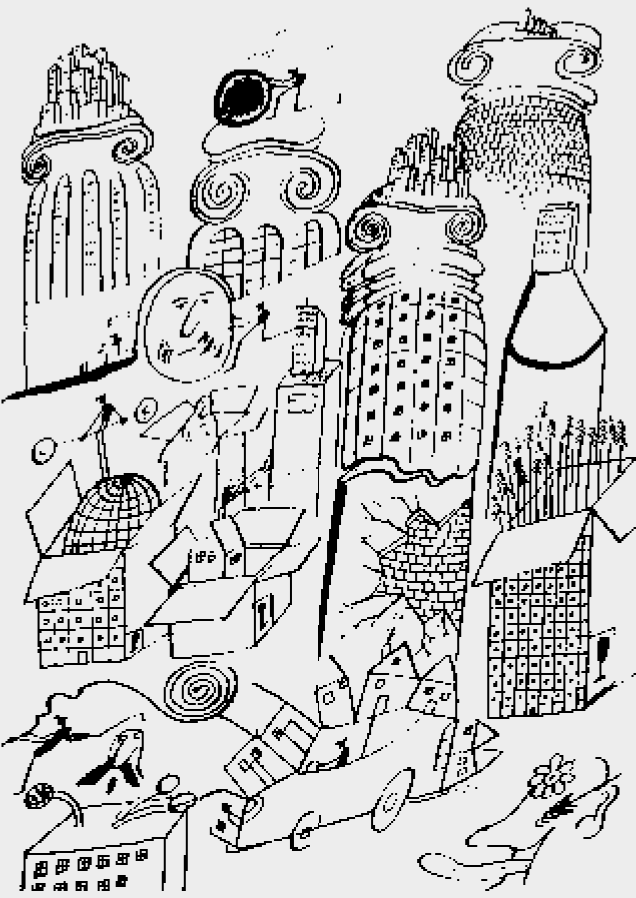
3. 11. 1942 – 27. 9. 2013

Koloman Leššo patrí do veľkej rodiny architektov, ktorí obohatili a obohacujú aj ďalšie druhy výtvarného umenia. Najčastejšie ešte počas štúdií začínajú ako karikaturisti, mnohí z nich však postupne svoj záujem presúvajú na príbuzné druhy výtvarného umenia a neskôr sú známi viac ako významní výtvarníci, než ako architekti. Podobne ako kolega architekt Saul Steinberg (ale u nás napríklad aj Dušan Junek), prinášajú iný, viac uvažujúci pohľad, umocnený hravými experimentmi.

Večne očarený hľadač Koloman Leššo bol však vždy dokonale zrozumiteľný aj pre detského diváka, jeho experimenty neboli nikdy samoúčelné, vždy ponúkal dobrodružstvo hľadania a objavovania nových vzťahov. Či to boli ilustrácie knihy Lov slov, ktoré vytvoril z priestorových variácií vystrihnutého bieleho papiera, alebo rôzne materiály, z ktorých vytváral animované filmy. Okrem tradičnej plastelíny pracoval aj s drevom, polystyrénom, či moduritom, ale predovšetkým s keramikou. Vytváral obrovské množstvá rozkošných keramických figúrok, ktoré i bez animácie pôsobia veľmi vitálne. V oblasti animovaného filmu je jeho výtvarný prínos často objaviteľský a zatiaľ, žiaľ, aj bez akýchkoľvek nasledovníkov.

Koloman bol bytostný výtvarník. Vždy keď rozprával a uvažoval, hneď všetko zároveň kreslil. Hravá hľadajúca linka zaznamenávajúca zamyslenie, uvažovanie a názory na našu chaotickú súčasnosť je pre jeho tvorbu najcharakteristickejšia. A za tým všetkým je pobavený úsmev nad tým, čo všetko tieto linky odhalili.

FERO JABLONOVSKÝ

STAVBA ROKA 2013

Stavbou roka 2013 sa stal bratislavský multifunkčný komplex Central. Polyfunkčné, výškovo členené centrum integruje rezidenčnú časť s nákupným centrom, kanceláriami, hotelom, podzemnými garážami a verejnou plavárňou. Porota udelila hlavnú cenu za vydarené kompozičné a hmotovo-priestorové riešenie, pridané hodnoty ako kvalitnú parkovú úpravu zelenej strechy a plavecké bazény s relaxačným zázemím, čitateľnú filozofiu v architektonickom riešení, funkčnom usporiadaní, v stavebno-technickom riešení a v usporiadaní vnútorných priestorových vzťahov, či už ide o obchodné, administratívne alebo hotelové priestory, ďalej za vysokú kvalitu stavebno-technicky náročnej realizácie dosiahnutej používaním pokrokových technológií.

V priestoroch bratislavského Mestského divadla Pavla Országha Hviezdoslava sa 21. 10. 2013 konalo slávnostné odovzdávanie cien 19. ročníka celoštátnej súťaže Stavba roka 2013. Vyhlasovateľmi súťaže sú Združenie pre rozvoj slovenskej architektúry a stavebníctva – ABF Slovakia (organizátor súťaže od r. 1995), Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Zväz stavebných podnikateľov Slovenska, Slovenská komora stavebných inžinierov, Slovenská technická univerzita v Bratislave, Stavebná fakulta, Slovenský zväz stavebných inžinierov, Spolok architektov Slovenska, Technický a skúšobný ústav stavebný, n. o., Prvá stavebná sporiteľňa, a. s. a Vydavateľstvo EUROSTAV, s. r. o.

V tomto ročníku posudzovala stavby 7-členná odborná porota s medzinárodnou účasťou, nominovaná vyhlasovateľmi súťaže, v zložení: prof. Ing. arch. Štefan Šlachta,PhD. – predseda poroty, Ing. Anna Juhos – podpredsedníčka poroty, členovia: prof. Ing. Jozef Hraška, PhD., Ing. Dáša Kozáková, Ing. Peter Rastocký, Ing. arch. Katarína Viskupičová, ir. Tatiana Vitkova Buijs (NL), doc. Ing. Július Šoltész, PhD. a Ing. Mária Brichtová – sekretár súťaže.

Už tradične, po piaty krát, vzišla z internetového hlasovania širokej verejnosti na internetovom portáli www.zoznam.sk Cena verejnosti, ktorú získala rekonštrukcia a prístavba Wellness Hotela Rozsutec*** (Terchová), od autorov Ing. arch. Martina Bišťana a Ing. Juraja Záhorca (AB-ateliér, s.r.o.).

Porota posúdila 20 stavebných diel a udelila spolu 12 cien deviatim stavbám a to: 6 cien vyhlasovateľov súťaže, 2 ceny za celospoločenský prínos, 3 nominácie na hlavné ceny a jednu hlavnú cenu, ktorá získala titul Stavba roka 2013.

Cenu Zväzu stavebných podnikateľov Slovenska získala novostavba Business Center Moldavská (Košice, Moldavská cesta 10/B) – Ing. Ján Lorenc, Ing. arch. Viktor Guth, Ing. arch. Jaroslav Juričko (Artes Design s.r.o.).

Cenu Stavebnej fakulty STU v Bratislave získal nízkoenergetický administratívno-priemyselný objekt Sedem, reklamná agentúra, s. r. o (novostavba, Košice, Textilná 7/A) – Ing. arch. Michal Žoffčák, Ing. arch. Martin Pačay, Ing. arch. Pavol Wohlfahrt (AM-ARCH s. r. o.).

Cenu Vydavateľstva EUROSTAV, s. r. o. získal Polyfunkčný objekt Skybox, a. s. (novostavba, Bratislava, Pajštúnska ulica 3, 5, 7, 9) – Ing. arch. Kalin Cakov, Ing. arch. Metodiy Monev, Ing. arch. Ján Obušek, Ing. arch. Tomáš Umrian, Ing. arch. Emil Makara.

Cenu Slovenskej komory stavebných inžinierov získala novostavba CENTRAL (Bratislava, Metodova 6) – Ing. arch. Ivan Kubík a kol. – Ing. arch. Jolana Foglová, Ing. arch. Marek Németh, Ing. arch. Rado Vlkovič (Ateliér Ivan Kubík, s.r.o.).

Cenu technického a skúšobného ústavu stavebného, n. o. získal Výrobný závod Semecs (novostavba, Vráble, Hlavná 1797) – Hans Jansen (AIA s.r.o.).

Cenu Prvej stavebnej sporiteľne, a. s. – BYTOVÝ DOM ROKA 2013 získala novostavba Slnečnice, 1. etapa (Bratislava – Petržalka, Žltá ulica) – Ing. arch. Matej Grébert, Ing. arch. Juraj Benetin, Ing. arch. Miroslav Čatloš, Ing. Peter Cibulka, Ing. arch. Juraj Česelský, Ing. arch. Ján Droždiak, Ing. arch. Miroslava Gašparová (Compass Architekti).

Cenu primátora Hl. mesta Slovenskej republiky Bratislavy získala novostavba Fakulty informatiky a informačných technológií STU v Bratislave (Bratislava, Ilkovičova 2) – Ing. arch. František Kaločay, Ing. Jozef Kovalčík, Ing. František Solár.

Cenu ministra dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR získal Cyklomost slobody (Bratislava, k. ú. Devínska Nová Ves) – Ing. arch. Milan Beláček, Ing. arch. Igor Ščipák (architektúra); prof. h. c., prof. Dr. Ing. Zoltán Agócs, PhD., Ing. Marcel Vanko, prof. Ing. Peter Turček, PhD. (oceľ. konštrukcia a spodná stavba); Ing. Ľuboš Rojko, PhD., prof. h. c., prof. Dr. Ing. Zoltán Agócs, PhD. (rozhodujúca odborná časť).

Nominácie na hlavnú cenu získali: Cyklomost Slobody, Wellness hotel Rozsutec a CENTRAL. Víťazom hlavnej ceny a nositeľom titulu Stavba roka 2013 sa stal CENTRAL (novostavba, Bratislava, Metodova 6) – Ing. arch. Ivan Kubík a kol.: Ing. arch. Jolana Foglová, Ing. arch. Marek Németh, Ing. arch. Rado Vlkovič (Ateliér Ivan Kubík, s.r.o.).

Zdroj: www.stavbaroka.eu

CENA ARCH 2013

Cenu ARCH uďeľuje odborný časopis ARCH o architektúre a inej kultúre, ktorý od roku 2006 vydáva Vydavateľstvo Eurostav, s.r.o. Zámerom ceny je vyzdvihnúť pozoruhodné diela domácej architektonickej scény a prispieť tak k jej ďalšej kultivácii. Porota vyberá víťaza z diel publikovaných v časopise ARCH počas uplynulého roka.

Vo štvrtok 7. novembra 2013 v Moyzesovej sieni v Bratislave odovzdali v poradí už šestnástu Cenu ARCH. O jej udelení rozhodovala medzinárodná porota v zložení Andrea Bacová (šéfredaktorka časopisu ARCH, SK), Dieter Henke (AT), Ladislav Kuba (CZ), Juraj Šujan (SK) a Ľubomír Závodný (SK) v dňoch 18. – 20. 9. 2013.

Porota posudzovala desať architektonických diel, ktoré na tohoročnú cenu nominovala redakčná rada časopisu: polyfunkčné centrum Nová Mýtna v Bratislave (Zdeněk Machanec, Rudolf Benček, Jaroslav Tkáč), Letný pavilón SNG v Bratislave (Martin Jančok / Plural, Aleš Šedivec / Totalstudio), Refinery Gallery v Bratislave (Martin Paško / ADOM . M STUDIO / design factory), rodinný dom Patio v Nitre (Ivan Matušík), SPOTs – konverzia výmenníkových staníc na kultúrne body v Košiciach (kolektívy architektov), rodinná usadlosť na Orave (Peter Lacko, Filip Tittelbach, Anna Eiseltová / A.LT architekti), bytový komplex Slnečnice v Bratislave-Petržalke (Juraj Benetin, Lenka Beňušová, Peter Cibulka, Miroslav Čatloš, Juraj Česelský, Ján Droždiak, Miroslava Gašparová, Matej Grébert / COMPASS), rodinný dom na Dlhých dieloch v Bratislave (Maroš Fečík / plusminusarchitects), pasívny drevoslamený dom v Melčiciach-Lieskovom (Martin Šichman, Boris Meluš / oximoron) a Košický hrad – revitalizácia na vrchu Hradová (Ján Sekan, Richard Krajči, Branislav Ivan / ARCHIKON).

Laureátom Ceny ARCH 2013 sa stal Bytový komplex Slnečnice v Bratislave – Petržalke od kolektívu architektov: Juraj Benetin, Lenka Beňušová, Peter Cibulka, Miroslav Čatloš, Juraj Česelský, Ján Droždiak, Miroslava Gašparová, Matej Grébert (COMPASS). Na realizačnom projekte spolupracovala spoločnosť KONSTRUKT PLUS.

Zdroj: tlačová správa

SEMINÁR o novom stavebnom zákone v NR SR

Seminár a diskusné fórum s názvom Očakávané pozitíva a možné slabiny nového stavebného zákona sa uskutočnil 17. 10. 2013 v kinosále Národnej rady Slovenskej republiky (NR SR) z iniciatívy predsedu Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie poslanca Mikuláša Hubu a člena Výboru NR SR pre verejnú správu a regionálny rozvoj poslanca Igora Hraška v spolupráci s Geografickým ústavom SAV, Združením pre urbanizmus a územné plánovanie na Slovensku (ZUUPS) a Spoločnosťou pre trvalo udržateľný život (STUŽ SR). Seminára sa zúčastnilo viac ako 130 odborníkov z celého Slovenska, vrátane zástupcov ministerstiev životného prostredia, kultúry a hospodárstva.

V úvode predstavili návrh nového stavebného zákona zástupcovia ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR – štátny tajomník František Palko, generálny riaditeľ sekcie výstavby Tibor Németh a riaditeľka odboru štátnej stavebnej správy Viera Rajprichová.

Ďalšie príspevky k téme predniesli predstavitelia akademickej obce Maroš Finka, za SKA Bohuš Kováč, za Združenie pre urbanizmus a územné plánovanie na Slovensku (ZUUPS) Anna Dobrucká, za Úniu miest Slovenska Marián Minarovič a ďalší. Seminár s bohatou účasťou a otvorenou, miestami veľmi kritickou diskusiou upozornil na viaceré nedostatky návrhu a priniesol mnohé odporúčania na ich riešenie.

Foto: www.obycajniochranari.sk

Závery a odporúčania z diskusie doručia poslanci kompetentným vládnym činiteľom.

Priebeh seminára a jednotlivé príspevky sú zverejnené na stránke poslancov NR SR www.obycajniochranari.sk

Napriek tomu, že na môj príspevok – prezentáciu záverov zo seminára ZUUPS vo Svite – nezostal priestor, som rada, že som sa seminára mohla zúčastniť a dúfam, že sa tvorcovia zákona podnetmi „zdola“ budú seriózne zaoberať.

ĽUDMILA PRIEHODOVÁ
členka Rady ZUUPS

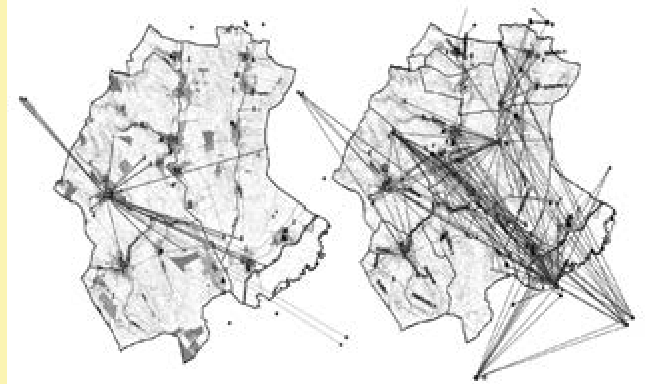
www.zuups.sk

CENA ZUUPS Cena za urbanizmus

Združenie pre urbanizmus a územné plánovanie na Slovensku (ZUUPS) vyhlasuje každý druhý rok súťaž Cena ZUUPS 2013 – Cena za urbanizmus, ako národné kolo medzinárodnej súťaže ECTP-CEU. Víťazné dielo a prvé nominované dielo potom môže postúpiť do súťaže ECTP v Bruseli, ktorá sa tiež koná každý druhý rok a najbližšie bude v roku 2014.

Porota Ceny zasadala 18. 10. 2013 v priestoroch Spolku architektov Slovenska v zložení: doc. Ing. arch. Roberta Štepánková, Ing. arch. Petronela Királyová, Ing. arch. Vít Řezáč, PhD., prof. Bohumil Kováč, Ing. arch. J. Hrozenský, Ing. arch. M. Beďatš. Za predsedu poroty bol zvolený Ing. arch. Vít Řezáč. Sekretárom súťaže bol Ing. arch. Arnošt Mitske.

Do súťaže bolo prihlásených osem prác, porota napokon v treťom kole vybrala tri práce a rozhodla o ich poradí:

1. miesto
Mikroregión Radošinka (krajinársko-urbanistická štúdia rekreačného potenciálu)
Lokalita: Mikroregión Radošinka, okres Nitra
Riešiteľ: Ateliér Dobrucká, s.r.o., Nitra
Autorky: Ing. Anna Dobrucká, Ing. Eva Vyrosteková
Investor: Nitriansky samosprávny kraj

Porota ocenila metodický prístup k stanoveniu rekreačného potenciálu územia, mnohovrstevnatosť analýzy, ktorá je vhodným východiskom pre následné urbanistické riešenie daného územia, metodický návod na spracovanie obdobných území, zohľadnenie kultúrno-historických aspektov, urbanistických a krajinárskych hodnôt a zachovanie charakteristických prvkov a genia loci. Prácu doporučila na postup do medzinárodnej súťaže ECTP-CEU.

2.miesto
Územný generel dopravy mesta Piešťany
Lokalita: Mesto a okres Piešťany
Riešiteľ: Ing. Peter Rakšányi, PhD, zodpovedný riešiteľ kol. DOS-SvF STU Bratislava
Autori: Ing. Peter Rakšányi, PhD., Ing. arch. Peter Vaškovič, Ing. Milan Ondrovič, PhD.
Investor: Mesto Piešťany – zákazka vysúťažená vo verejnom obstarávaní

Porota vyzdvihla význam odvetvových územnoplánovacích podkladov (generel dopravy) v procese územného plánovania a hodnôt jeho väzby na urbanistickú koncepciu mesta. Prácu doporučila na postup do medzinárodnej súťaže ECTP-CEU.

3. miesto
Lomnické korzo – Tatranská Lomnica (projekt pre územné rozhodnutie)
Lokalita: Tatranská Lomnica, Vysoké Tatry
Riešiteľ: AMŠ Partners, s.r.o.
Autori: Ing. arch. Marián Šovčík, CSc., Ing. arch. Pavel Záriš, Ing. arch. Branislav Somora, PhD.
Investor: Tatry Mountains Resorts, Liptovský Mikuláš

Porota oceňuje pokus o ucelenú koncepciu pešieho prepojenia hlavných dopravných uzlov s prvkami riešenia verejného priestoru a vloženie kompaktnej funkčnej a priestorovej štruktúry do pôvodnej živelnej výstavby.

Výstava prác prihlásených do súťaže je sprístupnená v Galérii architektúry SAS na Panskej ulici 15 v Bratislave na 1. poschodí do 13. decembra 2013.

UKRAJINA VO SVETOVEJ ARCHITEKTONICKEJ KOMUNITE

Konferencia Národného zväzu architektov Ukrajiny a Stretnutie členov Rady a prezidentov členských sekcií II. regiónu UIA v Kyjeve

Národný zväz architektov Ukrajiny (National Union of Architects of Ukraine – NAUAU) pozval čelných predstaviteľov UIA a prezidentov II. regiónu UIA do Kyjeva na dve podujatia v dňoch 7. až 9. 11. 2013 – odbornú konferenciu a Stretnutie Rady a prezidentov členských sekcií II. regiónu UIA.

Konferencia „Ukrajina vo svetovej architektonickej komunite" sa konala v sídle Národného zväzu architektov Ukrajiny v centre mesta, kde účastníkov privítal Vladimir Gusakov, prezident zväzu. Slávnostný príhovor k účastníkom konferencie mal Aleksandr Vilkut, vicepremiér vlády Ukrajiny. Úvodné prednášky odzneli z úst ministra regionálneho rozvoja, výstavby a komunálnych služieb Gennadija Temnika, hlavného architekta mesta Kyjev Sergeja Tselovalnika a prezidenta Konfederácie stavebných podnikateľov Ukrajiny Leva Partskhaladzeho.

Panoráma centra mesta Kyjev

Antonio Riverso, Deniz Incedayi, Albert Dubler, Michel Barmaki

Jozef Istenes, Vladimír Gusakov, Olena Olyinyk, Ernő Kálmán

Prezident zväzu Vladimír Gusakov nás oboznámil s materiálom prípravy zákona o založení Komory architektov Ukrajiny, ktorý podali do Parlamentu Ukrajiny, a s adaptáciou medzinárodných štandardov EÚ do postavenia a práce architektov Ukrajiny. Andrej Kaftanov, člen Rady II. regiónu UIA, uviedol svoju prednášku s názvom „Regionálne špecifiká zachovania architektonického dedičstva sovietskej éry" sprevádzanú premietaním najvýznamnejších dobových architektonických diel. Viceprezidentka Národného zväzu architektov Ukrajiny Olena Oliynik hovorila o širokej regionálnej spolupráci architektov pre naplnenie cieľov budúceho rozvoja architektonického dedičstva krajiny a premietla niekoľko vzorových príkladov z Kyjeva, Ľvova a iných miest. Kulturológ Vladimir Nikitin nás uviedol do problematiky kultúrnych dejín Ukrajiny. Júlia Suprunovič nám vykreslila celý diapazón aktivít študentov architektúry na riešenie problémov mestského prostredia hlavného mesta s množstvom príkladov inovatívnych prístupov mladej generácie.

Na druhý deň sa konalo stretnutie členov Rady a prezidentov členských sekcií II. regiónu UIA v Hoteli Nacionalnij. V úvodnom vystúpení viceprezidentka UIA za II. región Deniz Incedayi vyzdvihla prvé výsledky užšej spolupráce s I. regiónom UIA – podpísanie dohody o spolupráci s výborom DOCOMOMO na stretnutí I. regiónom UIA v Lisabone a s Majstrovskou školou architektúry v Lione. Vyzdvihla tiež význam II. Medzinárodného biennale architektúry Antalyia (IABA) v jej rodnej krajine v Turecku, ktoré sa konalo v dňoch 7. 9. až 7. 10. 2013. Organizovala ho Únia komôr tureckých inžinierov a architektov (UCTEA) a Únia architektov krajín stredozemného regiónu (UMAR). Pripomenula tiež neblahú vnútropolitickú situáciu vyvolanú protidemokratickými postupmi vlády jej krajiny a napriek tomu úspešnosť podujatí Svetového dňa architektúry, ktoré sa konali v Istanbule a Ankare počas celého prvého októbrového týždňa.

Bulvár Chreščatik, typický socialistický realizmus z 50. rokov

Antonio Riverso, viceprezident UIA za I. región hovoril o stratégii rozširovania spolupráce aktérov kultúrneho života, inštitúcií architektúry ako aj spoločenskej a občianskej sféry pri riešení problémov životného prostredia v mestách a na vidieku a zvyšovaní aktivity občianskej sféry v rozhodovacom procese týkajúcom sa týchto otázok. V tejto súvislosti upozornil na otázky súčasného obdobia prípravy Svetového kongresu UIA 2014 v Durbane, ktoré sa bude konať pod heslom „Architecture otherwhere" (Architektúra inde), o potrebe osloviť čo najširšie vrstvy na premýšľanie o výzvach doby, akými sú napríklad krízy v sociálnej sfére, zabezpečenie primeraného bývania a primeraných životných podmienok v rôznych regiónoch sveta. Ale aj najväčšia výzva našej doby – prírodné katastrofy – spôsobené okrem iného aj radikálnou zmenou klímy, nás nútia popri „globálnom" zmýšľaní podporiť aj „glokálne" zmýšľanie, čo má podstatne zefektívniť riešenie problémov prostredia v týchto regiónoch. Uviedol príklad talianskeho mesta Lampedusa zničeného zemetrasením a spoluprácu miestnej a regionálnej komunity, UIA a UNESCO.

Michel Barmaki, generálny tajomník UIA upozornil na nutnosť vytvorenia novej vízie UIA založenej na zastúpení celej generačnej a profesnej palety architektov a zástupcov príbuzných vedných disciplín v regionálnych pracovných skupinách UIA. Oboznámil nás s finančným plánom podpory účasti mladej generácie architektov a zástupcov združených disciplín v práci sekcií regionálnych združení UIA a ich spolupráce v celosvetovom meradle. Vyzval tiež na vytvorenie pracovných skupín na prípravu materiálov jednotlivých tematických okruhov pre debaty za okrúhlym stolom na Kongrese UIA 2014 Durban.

Po vystúpeniach uvedených čelných osobností UIA svoju organizačnú prácu na medzinárodnom poli prezentovali aj prítomní členovia rady II. regiónu UIA Jerzy Grochulski (Poľsko), Ernő Kálmán (Maďarsko), Fan Vavili –Tsinka (Grécko), Andrej Kaftanov (Rusko), Georgi Bakalov (Bulharsko), a Akmurza Rustembekov (Kazachstan). V rámci plenárneho zasadnutia prezidentov členských sekcií II. regiónu UIA som vystúpil v mene SAS s prezentáciou s názvom „Aktivity Spolku architektov Slovenska na medzinárodnom poli". Témou prezentácie boli predovšetkým dve podujatia v tomto roku, LANDURBIA 2013 v Nitre, medzinárodná vedecko – odborná konferencia spojená s výstavou a 11. Svetové fórum mladých architektov – Košice 2013, medzinárodná konferencia a workshop na tému „Prinavrátiť mestu rieku – mestské premeny". O oboch podujatiach naša odborná tlač širokú verejnosť detailne informovala. Tieto naše podujatia vyvolali uznanie zo strany viacerých prítomných.

V mene krajín Vyšehradskej štvorky prezentoval Ernő Kálmán z Budapešti kalendár podujatí architektonických združení, konferencií a výstav.

Ďalej hovorili o svojej činnosti a plánoch do budúcna zástupcovia združení II. regiónu UIA, Georgi Bakalov zo Sofie za FABSR (Fórum architektov regiónu Čierneho mora – Forum of Architects of the Black Sea Region), Elie Bsaibes z Bejrútu za UMAR (Union of Mediterranean Architects – Zväz architektov Stredomoria) a Jurs Poga z Rigy za BAUA (Organization of Architects of Baltic States).

Na záver trojdňového programu účastníkov stretnutia hostitelia pozvali na odbornú exkurziu po hlavných pamätihodnostiach mesta Kyjev a významných nových architektonických dielach uskutočnených v posledných rokoch.

JOZEF ISTENES

Foto: autor

ÚLOHA KULTÚRY V PROCESE UDRŽATEĽNÉHO ROZVOJA

Konferencia Európskeho fóra architektonickej politiky (EFAP) v Dubline, 8. – 11. 5. 2013

Rámec konferencie tvorilo írske predsedníctvo v Komisii Parlamentu Európskej únie v 1. polroku 2013, ktoré sa nieslo v znamení hesla „Shaping the Future" (Formovanie budúcnosti). Téma konferencie znela: „Úloha kultúry v procese udržateľného rozvoja". Hlavnou líniou prednášok a okrúhlych stolov konferencie boli závery Európskej komisie o architektúre z roku 2008, č. 2008/C 319/05, z pohľadu hlavných cieľov stanovených írskym predsedníctvom EÚ, ktorými sú stabilita, práca a rast.

Konferencie som sa zúčastnil na pozvanie prípravného výboru konferencie Európskeho fóra pre architektonickú politiku (EFAP) so sídlom v Bruseli. V predvečer konferencie účastníkov privítali v Írskom archíve architektúry a na dublinskej Univerzite Svätej trojice (Trinity College Dublin).

Účastníci konferencie

Peší most na rieke Liffey (Santiago Calatrava)

Typická ulica Dublinu

Divadlo Grand Canal (Daniel Libeskind)

Plaza v centre Docklands

Vlastnú konferenciu v mieste jej konania v sále Svätého Patrika v priestoroch Kráľovského paláca (Dublin Castle) v Dubline otvoril Jimmy Deenihan, minister kultúry, umenia a historického dedičstva. Prítomných pozdravil aj primátor mesta Dublin Naomise Ó Muirí. V prvý deň konferencie boli usporiadané štyri okrúhle stoly. Ich témami boli kultúrna kohézia, ekonomický rast, udržateľný rozvoj, kreatívna Európa, občianska participácia, školstvo a výchova, z pohľadu úlohy architektúry v týchto procesoch. Moderátormi boli renomovaní experti z oblastí teórie architektúry, umenia, životného prostredia a štátnej správy Joe Crockett, Peter Hyness, David O'Connor a John Graby – riaditeľ Kráľovského inštitútu írskych architektov (RIAI).

Druhý deň konferencie otvoril Brian Haynes, štátny tajomník Ministerstva investičného rozvoja. Moderátormi dňa boli Rob Docter, prezident EFAP a Martin Colreavy, generálny radca Ministerstva umení a kultúrneho dedičstva. Hlavným zámerom vystúpení boli pripomienky k základnému dokumentu konferencie pod názvom „Úloha kultúry v procese udržateľného rozvoja", príspevok k rezolúcii Európskeho parlamentu č. 2008/C 319/05 a formulácie záverov k tomuto dokumentu.

Konštatovali sa závery v troch oblastiach:

- Dosiahnuté výsledky – zamestnanosť a hospodársky rast v oblasti architektúry, kreatívneho kultúrneho priemyslu, ako komponentu všeobecnej ekonomickej stability, – záväzné tézy o architektúre v „Zelenej knihe" EÚ a vtiahnutie časti expertov verejného privátneho sektora z oblasti architektúry do práce na tomto dokumente, – akčný plán implementácie tohto dokumentu na rok 2013.
- Čiastočne dosiahnuté výsledky – zavedenie architektúry ako výsostného spoločenského fenoménu do zodpovedajúcich politík EÚ, hlavne v oblasti výskumu, ekonomickej a sociálnej kohézie, udržateľného rozvoja a vzdelávania, – zavedenie znalostí v oblasti architektúry do stratégie EÚ v oblasti udržateľného rozvoja, a ďalšie.
- Doposiaľ nedosiahnuté ciele – nedostatočnosť zohľadnenia kultúrnych, sociálnych a architektonických aspektov pri stanovení kritérií posudzovania a vyhodnocovania verejných prác v príslušných dokumentoch EÚ, – posilnenie zámerov inovácie a experimentu v oblasti architektúry, urbanizmu a krajinného plánovania v rámci európskych politík pre dosiahnutie udržateľného rozvoja, – zavedenie nástroja pre architektúru do štandardov EÚ okrem technických aj všeobecných ekonomických, sociálnych, kultúrnych a environmentálnych štandardov, a ďalšie.

Konferenciu zakončil Ruairí Quinn, minister školstva Írskej republiky. Po konferencii sa konali tri rôzne exkurzie v meste Dublin, ktoré priblížili historické počiatky mesta, súčasnú architektúru mesta a prístavnú štvrť Docklands.

JOZEF ISTENES

Foto: autor

SAS INFORMUJE

VÝSTAVA

CENA ZUUPS 2013
Cena za urbanizmus

Výstava prác prihlásených do súťaže Cena ZUUPS 2013, ktorú vyhlasuje každý druhý rok Združenie pre urbanizmus a územné plánovanie na Slovensku (ZUUPS), ako národné kolo medzinárodnej súťaže ECTP-CEU. Kurátorom výstavy je Arnošt Mitske.

Výstava potrvá do 13.12.2013.
Galéria architektúry SAS
Balassov palác, Panská 15, Bratislava

www.zuups.sk

VÝSTAVA

CENA EMILA BELLUŠA 2013
Architekt Igor Petro

Monografická výstava celoživotnej tvorby laureáta Ceny Emila Belluša za rok 2013, Igora Petra. Výstavu kurátorsky pripravili Eva Žolnayová a Andrea Klimko. K výstave vydal SAS katalóg Architekt Igor Petro.

vernisáž: 18.12.2013 o 17:00
18.12.2013 – 17.1.2014
Galéria architektúry SAS
Panská 15, Bratislava

JUBILEÁ

DECEMBER 2013

4. 12. 1958	Iveta KOPECKÁ	SENICA	55
7. 12. 1953	Eva TAKÁCSOVÁ	VEĽKÝ MEDER	60
13. 12. 1938	Pavel LICHARD	BRATISLAVA	75
15. 12. 1953	Petronela KIRÁLYOVÁ	KOŠICE	60
16. 12. 1943	Mikuláš BREZA	BRATISLAVA	70
19. 12. 1933	Silvester KOREC	TRNAVA	80
22. 12. 1933	Aleš SÁBLIK	KOŠICE	80
22. 12. 1958	Emil JURAN	TRNAVA	55
25. 12. 1948	Juraj FURDÍK	BRATISLAVA	65
28. 12. 1948	Pavel PETRÍK	SPIŠSKÁ NOVÁ VES	65

JANUÁR 2014

1. 1. 1949	Peter HVIZDÁK	ROŽŇAVA	65
3. 1. 1944	Marián WEBER	BRATISLAVA	70
4. 1. 1959	Jaroslav KONEČNÝ	MORAVANY/VÁHOM	55
8. 1. 1959	Juraj POLYÁK	NITRA	55
9. 1. 1954	Anna GOČOVÁ	RUŽOMBEROK	60
9. 1. 1959	Ján ŠPÁNIK	GALANTA	55
10. 1. 1959	Vladimír FLAŠKÁR	PEZINOK	55
13. 1. 1944	Marián ZÁHORSKÝ	BRATISLAVA	70
13. 1. 1954	Eva MAČÁKOVÁ	KOŠICE	60
14. 1. 1944	Pavol REPKA	TATRAN. LOMNICA	70
15. 1. 1954	Juraj KERTI	BRATISLAVA	60
17. 1. 1949	Anna PERNECKÁ	PIEŠŤANY	65
17. 1. 1964	Eleonóra HEJZLAROVÁ	MARTIN	50
19. 1. 1934	Ladislav BÁŠTI	KOŠICE	80
20. 1. 1964	Jana PROCHÁZKOVÁ	BRATISLAVA	50
28. 1. 1949	Margita KUBIŠOVÁ	BRATISLAVA	65
29. 1. 1929	Ladislav KMEŤ	BANSKÁ BYSTRICA	85
30. 1. 1934	Oskar MIKA	BANSKÁ BYSTRICA	80
31. 1. 1939	Ján FEČÍK	BRATISLAVA	75

Srdečne blahoželáme

DOMÁCE UDALOSTI

MEDZINÁRODNÁ SÚŤAŽ

Riešenie centrálnej rozvojovej osi Petržalky

Mesto Bratislava vyhlásilo urbanistickú súťaž na riešenie centrálnej rozvojovej osi Petržalka, územia, ktorým bude v budúcnosti viesť nosný systém mestskej hromadnej dopravy. Súťaž má priniesť ideové východiska pre funkčné využitie celého centrálneho územia Petržalky. Odborníci zároveň majú určiť limity potenciálneho zastavania územia, zachovania resp. možného rozširovania zelených, oddychových zón a tiež prepojenia dopravných systémov a komplexného rozvoja mobility, ktorá preferuje verejnú dopravu s pešou a cyklistickou.

Medzi hodnotiacimi členmi deväťčlennej poroty sú okrem zástupcov mesta (napr. hlavná architektka Ingrid Konrad, vedúca oddelenia koordinácie územných systémov Jela Plencnerová), odborných zamestnancov miestnej samosprávy i reprezentanti externého, medzinárodného urbanisticko-architektonického prostredia (napr. Peter Gero, Patrik Kotas, Alena Kubová-Gauché).

Termín odovzdania návrhov: 31.1.2014

Súťažné podmienky a podklady:
www.obstaravanie.bratislava.sk

VÝSTAVA

ZAUJATÍ KRÁSOU
Päťdesiate roky v dokumentárnej fotografii

Slovenská národná galéria pripravila výstavu dokumentárnych fotografií z 50. rokov 20. storočia. V priebehu 50. rokov sa Slovensko zmenilo tak ako nikdy doposiaľ. Na konci desaťročia sa už ukazovalo „Slovensko nové, nekonvenčné, odkrpčené, betónové, moderné". Práve množstvo fotografií, ktoré vznikli či už na oficiálnu, štátnu objednávku, alebo popri nej, to presvedčivo dokazuje. Kurátormi výstavy sú Aurel Hrabušický a Bohunka Koklesová.

8.11.2013 – 23.2.2014
Slovenská národná galéria
Námestie Ľ. Štúra 4, Bratislava
Esterházyho palác, 3. poschodie

www.sng.sk

VÝSTAVA

MESTSKÉ ZÁSAHY NITRA 2013
Vaše nápady, vaše mesto

Mestské zásahy Nitra 2013 vyzvali ľudí, aby našli v meste a jeho okolí problematické alebo nevyužité priestory a miesta, ktoré nefungujú tak, ako by mali. Architekti, umelci, občania tak mohli ponúknuť svoje konkrétne návrhy a riešenia kompetentným mestským orgánom, a zároveň poukázať na kroky, ktoré je potrebné urobiť, aby Nitra bola kvalitným miestom pre život.

vernisáž projektov a predstavenie publikácie: 19.12.2013 o 18:00
Výstava potrvá do 31.1.2013.
Synagóga, Nitra

www.zasahy.sk

ZAHRANIČNÉ UDALOSTI

VÝSTAVA

ARCHITEKTURA A VÍNO ve střední Evropě

Projekt zahŕňajúci výstavu, viacjazyčný katalóg (CZ, EN, DE) a sympózium prezentuje fenomén súčasnej architektúry vinárstiev v stredoeurópskom regióne s dôrazom na kvalitnú produkciu predstavených vinárskych industriálnych stavieb. Putovná výstava bude prezentovaná aj v ďalších krajinách strednej Európy.

Výstava potrvá do 26.1.2014
Galerie Jaroslava Fragnera, Betlémské nám. 5A, Praha 1

www.gjf.cz
www.wine-architecture.eu

SÚŤAŽ

INTERNATIONAL VELUX AWARD 2014

Skupina Velux vyhlasuje už desiaty ročník bienálnej ceny International Velux Award 2014, ktorou chce poukázať na talent a invačnú kapacitu študentov architektúry na celom svete. Súťažiacich vyzýva, aby preskúmali tému Light of Tomorrow (Svetlo zajtrajška), v najširšom zmysle a preukázali výkon a potenciál denného svetla ako vždy relevantného zdroja energie. Cena sa snaží stimulovať otvorený a experimentálny prístup, ktorý posúva hranice denného svetla v architektúre, vrátane estetiky, funkčnosti a udržateľnosti. Cenu od jej vzniku v roku 2004 podporuje Medzinárodná únia architektov (UIA).

Do súťaže sa môžu prihlásiť študenti – samostatne alebo v tímoch – spolu so svojimi pedagógmi, zaregistrovaní na architektonických školách v akademickom roku 2013/2014. Registrácia je bez poplatku. Celková výhra, ktorú si rozdelia výhercovia, je 30 000 €.

Registrácia súťažiacich: do 3. marca 2014
Odovzdanie súťažných návrhov: do 2. mája 2014

www.iva.velux.com

PODUJATIA UIA

Zasadnutie výboru UIA
10. – 11.12.2013, Bejrút (Libanon)

Zasadnutie komisie UIA pre výkon praxe
12. – 13.12.2013, Bejrút (Libanon)

Zasadnutie riaditeľov pracovných programov UIA
13. december 2013, Bejrút (Libanon)

uia@uia-architectes.org